...ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

...урят-Монголой ҮНЭН

...эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

...(...015) | 1955 оной сентябриин 10, суббото | Сэн 20 мүнгэн.

...аряа хуряалга, гүрэндэ тушаалгые шамдуулха

...гын болзорые богони бол... ...э ороohо тарянай гээлтэ ...удые усадхаха шиидхэхы ...мүн. Колхозууд ба совхозуу...тай ороohото культурануу...жэ байха үедэнь саг дары ...эхилээд, хүдэлмэриин 10 ...эшэ бэшэ болзор соо дүүр...эг ажалые эмхидхэхэ хэ...жэ КПСС-эй ЦК-гэй январ...м заahан байна. Энэ хадаа ...МТС-үүдтэ бии байгаа ...машинануудые бүтээсэ ...ашаглаха, доторойнь ар...онуудые, хүдэлмэриин са...р хэрэглэхэ эрилтэ хэнэ. ...манай республикын колхо...МТС-үүд хэр зэргээр бэе...байнаб гэжэ хараад үзэхэдэ, ...алтагүй байна.

...хуряажа эхилhээр үнихэн ...олон колхозууд болон ...өөдтэй юумэ үшөөл хээдүй ...Хэтэрхэдээ зарим аймагууд...н эдеэшээгүй гэжэ шалтаг ...хуряалгые hая болотор эхи...байба. Тэрэнэй эсэстэ ургаса ...ехээр унжагайруулагдажа, ...арта тарян айража, гээлтэ ...о ороно.

...тарaя хуряалгые хаа ...эрид хурдадхаха саг ту...хын түрүүндэ, комбай... ...ашаглалга үндэhөөрнь ...лха шухала. Хуряалгын тү...эрhөө хойшо олонхи МТС-...байнууд тон муугаар ашаг-... Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, ...байнууд муугаар заhаба...а, олон дутуунуудтайгаар ...э гараhан байна. Мүн зари...хүдэлжэ байхадаашье эб...эн үдэрөөр haатана. Теэд ...ай иимэ хангалтагүйгөөр ...жа байhые мэдэбэ, хара... МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд, ...механигууд тохёолдоhон ду...е усадхаха тушаа шанга ...абанагүй. Энээндэ нэгэ хэ...танууды харуулая. Ку... аймагай Баргажанай ...директор нүхэр Казанцев ...н эхилхын урда тээ комбай... булта бэлэн болонхой гэжэ ...р мэдүүлээ hэн. Теэд поли ...аха болоходоо аяар 13 ком... үшөө заhагдаагүй байба. ...заhагдаhаншье комбайнуу...о эбдэржэ haатана. Тус ...харьяата Ленинэй нэрэмжэ...о 6 комбайн хүдэлхэ аад, ...3-ниинь хүдэлнэ. Хүдэлhэн-...айнуудайнь бүтээсэ тон ба...дээ энэ колхозой поли дээ...н ехээр гээгдэнэ. Комбайнуу...тар таряа хуряахаар таа...жа, заhагдаагүй байhан ...нэгэ участогта дээгүүр ха..., гектарта аяар центнерhээ ...ряан гээгдэhэн байна.

...лэн, Закаменай, Яруунын, ..., Зэдын, Торини аймагуудай ...эй комбайнууд муугаар ...дана. Тэрэнэй эсэстэ эдэ ай... таряа хуряалга угаа ехээр ...руулагдажа байна. Теэд ...партийна, советскэ органуу...лбэрилэгшэд полевой хү...е эрид шамдуулха, комбай...үтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха МТС-үүдэй дирекци болон ...дай правлениинүүдhээ шанга ...энэгүй.

Таряа хуряалгые иимэ ехээр унжагайруулжа байhан ябадалые яабашье тэсэшэгүй. Хуряалгые шамдуулха тушаа эрид хубилалта хэхэ хэрэгтэй. Комбайнуудые миил байлгахаяа болижо, хаа хаанагүй түхэрөн сүүдхэ соо ябуулха, бүтээсыень эрид дээшэлүүлхэ шухала. Тиихын тулада МТС-үүдэй нүүдэл мастерскойнуудай хүдэлмэриие hайжаруулха, тэдэниие hайн механигуудтай болгохо хэрэгтэй. Мүнөө зарим мастерскойнууд бригаданuудта ерэхэдээ заhабарилгада шухала хэрэгтэй частьнуудгүй байдаг. Тиимэhээ комбайнуудые байра дээрэнь заhажа шадангүй, МТС-эй буусада эльгээхэ баатай болоно. Саашадаа иимэ ябадалые болюулжа, комбайн бүхэниие байра дээрэнь түргэнөөр заhадаг болохо хэрэгтэй.

Комбайнуудые үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглахын тулада тэдэнэй хойноhоо hайнаар харууhалха, агрегадай гэшүүдэй ажалые зүбөөр эмхидхэхэ шухала. Манай республикын түрүү комбайнер М. Ковалевский (Селендумын МТС) энэ талаар дүй дуршэл ехэтэй болонхой. Комбайнаа hайнаар харууhалаад, сагаа зүбөөр хэрэглээд байхадаа, сүүдхэ соо тэрэ 45—50 гектар хүрэтэр таряа хуряадаг байха юм. Энэ мэтын эрхим жэшээнүүд яhала олон. Комбайнернуудай зорилго юуб гэхэдэ, эдэ түрүүшүүлэй дүй дуршэлые халан абажа, шууд түргэнөөр хүдэлмэрилхэ, тиигэжэ, таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалгые энэ гэhээр дүүргэхэ ябадал хангалга болоно. Таряа хуряалгые богони болзор соо гээлтэгүйгөөр үнгэргэхэ ябадалда комбайнернуудай шиидхэхы үүргэтэй байhан хадань, тэдэнэй бүхы эрилтэнүүдые харюулхын, байра байдалыень hайжаруулхын түлөө тэмсэхэ гээшэ партийна, советскэ, мүн ниитын бусад организацинуудай шухала зорилго мүн.

Ургаса хуряалгые шамдуулхатаяа нэгэн доро мүн гүрэндэ таряа тушаалгые эрид түргэдхэхэ хэрэгтэй. Һүүлэй мэдээн дээрэhээ харахада, гүрэндэ таряа тушаалга ехээр унжагайруулагдажа байна. Олон колхозууд таряа хатааха, сэбэрлэхэ хүдэлмэриие, бэлэдхэлэй пунктнуудта зөөлгые муугаар эмхидхэнхэй. Комбайнhаа гараhан бүхы таряагаа түргэнөөр сэбэрлэжэ, гүрэндөө дары тушааха хэрэгтэй. Тиихын тулада тогууд дээрэ колхознигуудай хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ, гүрэндэ түхэреэн сүүдхэ соо таряа тушааха шухала.

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд уялгата түлбэреэ сүм дүүргээд, гүрэндөө түсэбhөө гадуур 21 мянган пүүд таряа худалдаха гэжэ шиидэhэн тухайнь үсэгэлдэр манай газетэдэ бэшэгдээ hэн. Загастайнхидай энэ үүсхэлые колхозууд халуунаар дэмжэхэ байhаниинь лабтай.

Таряагаа түргэнөөр, гээлтэгүйгөөр хуряажа абабал колхозууд гүрэнтэеэ саг сооhь тоосохо, түсэбhөө гадуур худалдаха аргатай. Нютагуудтахи партийна, советскэ органуудай зорилго хадаа ургаса хуряалга, гүрэндэ тушаалгые эрид шамдуулжа, КПСС-эй июльскэ Пленумэй тогтоолые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадал хангалга болоно.

...дненскэ областиин колхозууд таряа тушааха ...гүрэнэй түсэб болзорhооhь урид дүүргэбэ

...нскэ областиин колхозни... ...ТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд ...ажахын мэргэжэлтэд ороо... ...болон хүдөө ажахын бусад ...уудые үйлэдбэрилгэ ехэд...аар КПСС-эй ЦК-гэй Пле...эй шиидхэбэринүүдые бэе... Советскэ Союзай Коммуни... партиин XX съездые эрхи...ахын түлөө социалистиче...рысөө ,дэлгэрүүлжэ, таряа ...гүрэнэй түсэб болзорhооhь урид дүүргээ. Гүрэндэ таряа тушаалга үргэлжэлhөөр. Областиин колхозууд өөhэдынгөө арга боломжые хараадаа абажа, түсэбhөө гадуур 570 мянган пүүд таряа гүрэндөө тушааха гэжэ шиидэбэ.

Мүнөө үедэ колхозууд, МТС-үүд болон совхозууд хабарай таряа хуряалга дүүргэжэ, намарай культурануудай тарилга эдэбхитэйгээр ябуулжа, 1956 оной хабарай тарилгада үрэhэ хаажа байна.

...овска хизаарай колхозууд ба совхозууд таряа ...аха гүрэнэй түсэб болзорhооhь урид дүүргэбэ

...раска хизаарай колхозни... ...ТС-үүд болон совхозуудай ...илэгшэд ороohо таряа ба ...жахын бусад продуктнуудые ...рилгэ ехэдхэхэ талаар ...ЦК-гэй Пленумүүдэй ...эринүүдые бэелүүлэн, Со... Союзай Коммунистическэ ...XX съездые эрхимээр угта...ее бэлэдхэжэ, таряа тушаа...эй түсэб болзорhооhь урид ... Гүрэндэ таряа тушаалга ...hөөр.

Хизаарай колхозууд ба совхозууд ажахын жэлэй арбан hарын турша соо үнеэн бүриhөө hү hаалгые 300 килограммаар ехэдхээ.

Хабаровска хизаар үндэгэ тушааха ба худалдаха гүрэнэй түсэб мүн дүүргээ.

Хизаарай колхозууд болон совхозуудта хүдөө ажахын культурануудые хуряалга, ниитынгээ малда бүдүүн, шэмэтэ ба концентрированнэ тэжээл бэлэдхэлгые дүүргэхын тула хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

Энэ колхоз юундэ гээгдэнэб?

Цагаан-Усанай МТС-эй харьяата колхозууд таряа хуряалгые, кукурузаар силос даралгые болошогүйгөөр удааруулна

ПЕТРОПАВЛОВКА. **(Телефоноор абтаба).** Энэ жэлдэ Зэдын аймагай олонхи колхозуудай полинууд дээрэ тарянай болон кукурузын баян ургаса ургуулагдаа. Цагаан-Усанай МТС-эй харьяата колхозуудта хүдөө ажахын бүхы культурануудай ургаса бүришье hайн. Мүн Борьёогой ба Дэрэстэйн уужам талануудта анха түрүүшынхеэ айлшалжа ерэhэн кукурузашье урматай hайнаар ургаад, шэмэ ехэтэй силос болгон дарагдажа байна. Юрэнхыдөө, нэгэ үгөөр хэлэбэл, энэ жэлдэ зэдынхид амбаар дүүрэн талхатай, траншей дүүрэн силостэй байха гүйсэд арга боломжотой.

Гэхэ зуура, эндэхи зарим колхозууд таряа ба кукуруза хуряалгын хүдэлмэринүүдые болошогүйгөөр удааруулжа байна. Энээндэ жэшээ болгон Цагаан-Усанай МТС-эй харьяата Сталинай нэрэмжэтэ колхозые хаража үзэе. Энэ жэлдэ тус колхоз 700 гектарта шэниисэ, мүн 700 гектарта хара таряа, 400 гектарта овёс, 670 гектарта зелёнко тариhан байгаа. Мүнөө жэл эндэ ороohото культуранудай ургаса хэзээ хэзээнэйхиhээ hайн байба. Эдэ үдэрнүүдтэ шэниисын ба хара тарянай полинууд дээгүүр ябахада хүсэд дүүрэн эдеэтэй колосууд хадуулха болошоод, шаралшанхай байна. Иимэ баян ургасые хайшан гэбэл hайнаар гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр хуряажа абахамнайб гэжэ хүн бүхэн эрмэлзэхэ ёhотой байгаа. Теэд, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, тон түрүүндэ, түрүүлэгшэ нүхэр Вамииловай, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Цыбикжаповай ургаса хуряалгые түргэдхэхэ тушаа hанаагаа зободоггүй дээрэhээ эндэ таряа хуряалга болошогүйгөөр унжагайруулагдажа байна. Энэ колхозой полинууд дээрэ таряа хуряалга эхилhээр 20 гаран хоножо байбашье, оройдоол 217 гектарай ургаса хуряагдаа. Августын 15-да 3 комбайн таряа хуряажа эхилээд, тэрэнэй hүүлдэ үшөө 3 комбайн ерээ hэн. Теэд hүүлдэ ерэhэн комбайнууд «түргэлыт» гэhэндэл дохижо байhан хара тарянай полиин захада хоёр үдэр соо миин хэбтүүлэгдээ. Тэдэнэр үшөө «түхеэрэлтэнүүдээр» бүридхэгдэжэ байhан байгаа. Тиигээд зарим комбайнуудынь арай гэжэ хүдэлмэрилжэ эхилhэн нэрэтэй болобошье, полиин нэгэ захаhаа нүгөөдэ захадань хүрэнгүй эбдэржэ захалба. Тиигэжэ илангаяа комбайнернууд Лубсанов, Ринчинов, Пращукин гэгшэд энэ саг соо өөдтэй юумэ хэбэгүй.

Эндэ сохигдоhон тарян ток дээрэ асарагдаад, удаан саг соо сэбэрлэгдэнгүй, бороодо норожо, гутажа хэбтэнэ. Таряа сэбэрлэлгын хүдэлмэринүүдэй муугаар эмхидхэгдэhэн дээрэhээ колхоз энэ жэлдэ 4800 центнер таряа гүрэндэ тушааха түсэбтэй аад, мүнөө оройдоол 200 гаран центнер тушаагаад байна.

Энэ колхоздо ургаса хуряалгын унжагайруулагдажа байhанай гол шалтагаануудай нэгэн юуб гэхэдэ, колхозой правленишье, МТС-эй дирекцишье таряа хуряалгын хүдэлмэринүүдтэ колхознигууд болон механизаторнуудайнгаа бүхы хүсые элсүүлнэгүй, тэдэнэй эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлхын түлөө оролдоногүй. Механизмүүдайнгаа эбдэржэ, зогсожо байхада Цагаан-Усанай МТС-эй директорэй уялгые дүүргэгшэ нүхэр Шишкин, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдынь тракторна бригаданuудта үсөөн ябана. МТС-эй главна инженерэй уялгые дүүргэжэ байhан нүхэр Оязов энэ колхозой поли дээрэ нэгэтэшье үзэгдөөгүй.

Таряа хуряалгада ябажа байhан колхознигууд болон механизаторнуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри hулаар ябуулагдана. Таряа хуряалгын эхилhэнhээ хойшо эндэ лекци, элидхэл оройдоошье уншагдаагүй, хөөрэлдөөнүүдшье үнгэргэгдэнэгүй. «Дайшалхы хуудаhанууд», «Молни» гэхэ мэтэнүүд бригаданuудта гаргагданагүй. Бригада бүхэндэ агитаторнууд бии нэрэтэй болобошье, колхознигуудай дунда хөөрэлдөөн үнгэргэгдэнэгүй. Партийна организациин секретарь нүхэр Цыбикжапов агитаторнуудые томилоод лэ, hанаагаа амаршоо. Имагтал зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагдадаггүй, ажалай эмхидхэлэй муу дээрэhээ тус колхоздо ургаса хуряалгын хүдэлмэри муугаар ябуулагдажа байна гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Борьёогой баян уужам талада мүнөө жэлдэ кукурузын үндэр ургаса ургаа. Кукуруза хуряахада га бүриhөө 300—350 центнер силостэ оруулагдаха ногоон эшэ намаанууд абтана. Зүгөөр Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо силос дараха ба кукуруза хуряаха хүдэлмэринүүд мүн лэ эмхигүйгөөр ябуулагдана. Кукурузын сабшагдаhан эшэ намаанууд дары сагтаа хуряагдажа, силослэгдэнгүй поли дээрэ удаан саг соо хэбтүүлэгдэнэ. Тиигэжэ шэмэ ехэтэй ногоон эшэ намаанууд шанараа ¬ээнэ, гутана. Мүн эндэ кукурузын полиие хуряахадаа ургасые ехээр гээлтэ хоролтодо оруулна. Колхоз hайнаар ургаhан кукурузаяа хоролтодо оруулангүйгөөр хуряажа абахын түлөө тэмсэхэ ёhотой байгаа. Теэд тиигэнэгүй. Һаяхан эндэ түрүүшын хюруу унаа. Хэнэйшье мэдэhээр, хюруу хадаа кукурузын ургасада ехэ хохидол ушаруулдаг байна. Колхоздо мүнөө үшөө зуугаад гектарай кукуруза хуряагдангүй байhаар. Оролдожо ургуулhан ургасаяа гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр хуряажа абахын тулада колхозой хүтэлбэрилэгшэд шухала бүхы хэмжээнүүдые абаха ёhотой.

Мүнөө саг орой боложо, ургаса хуряалгые дүүргэхээр болоо. Энэ колхозойхид hайнаар ургаhан таряагаа шанар hайнтайгаар хуряажа абахын тулада ажалай эмхидхэл эрид hайжаруулха, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зэргэтэй. Ехэ гээгдэлдэ ороhон энэ колхоздо Цагаан-Усанай МТС-эй дирекци, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдынь, партиин аймкомой инструкторска группа анхаралаа хандуулжа, бодото туhаламжа үзүүлхэ ёhотой.

Мүн энэ МТС-эй харьяата Кагановичын, Дзержинскиин, Маленковой нэрэмжэтэ колхозууд ургаса хуряалгые унжагайруулжа байна.

Ц. Дамбиев, манай тусхай корреспондент.

Петр Белоусовай агрегат

Колхозой центрhээ урагшаа, үндэр гүбөөнүүдэй нюрган дээгүүр нэмжыhэн алтан шара таряалан долгилон харагдана. Энэ хадаа Яруунын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой таряалан гээшэ. Энэ жэлдэ тус колхоз мянга гаран гектар талмайда таряа тариhан байна. Энэ талмайн тарянай ургаса hайн. Тээ урагшаа автомашинаар ябажа ябахадамнай боориин саана хэбэртэй тракторай абяан hонорхоноор дуулдажа, үглөөнэй hэбшээндэ нэгэ hула, нэгэ шанга болоно. Уданшьегүй, багахан гүбөөгэй оройдо гарахадаа эндэhээ хоёр километр зайтай газарта алтаар шаралhан таряалангай **захада талын** корабль шэрэhэн «ДТ-54» тракторай үгсүүр өөдэ зүдхэн ябахыень харабабди...

—Энэ хадаа манай Эгэтын МТС-эй комбайнер Белоусов, тракторист Уваров гэгшэд гээшэ,—гэжэ тус колхоздо хүдэлмэрилдэг 5-дахи тракторна бригадын бригадир Георгий Васильевич Белоусов хөөрэнэ. — Нүхэр Белоусов таряа хадажа байна.

Машинамнай тарянай полиин дундуур зурыhан харгыгаар яба ябаhаар таряа хадажа байhан агрегадта дүтэлжэ ерэбэ. Комбайнай нэгэ хажуу таладань «Коммунар» гэhэн үзэгүүд аржыжа харагдана.

—Сайн, Петр Павлович,—гэжэ Григорий Васильевич комбайнертай мэндэшэлэлдээд, хүдэлмэри тухайнь комбайнерhаа асууна:

— Һайн даа, Григорий Васильевич, гэмгүй hайн хадажа байнабди,—гээд нүхэр Белоусов дарууханаар харюусана.—Өөhэдөө харана бэзэт, үсэгэлдэр үдэшэнhөө хойшо хадаhан газарни энэл даа,—гэжэ, гараараа поли тээшэ заана. Үнэхөөрөөшье, бага бэшые хадаhан хэбэртэй.

Нүхэр Белоусовай энэ үдэрэйнь талмайе үдэшэлэн хэмжэжэ үзэхэдэ, арбан табан гектарай тарян хадагдаhан байба. Нэгэ үдэрэйнь даабари 8 гектар юм. Тэрэ комбайнер гансашье энэ үдэр иимэ ехые хадаа бэшэ, харин хуряажа эхилhэн үдэрhөө хойшо үдэр бүриингөө даалгабариие хододоо 150—200 процент хүрэтэр, hайн шанартайгаар дүүргэнэ.

Нүхэр Белоусов КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, абаhан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхын хойноhоо шармайн оролдожо, үдэр бүриингөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэхэ гэhэн зорилго урдаа табинхай. Тиин комбайнер богони болзор соо 500 гектар таряа хуряаха гэhэн уялга абаhан байна.

Б. Цыремпилов.

Германска Федеральна Республикын Правительственна делегаци Москва ерэбэ

Советскэ правительствын уряалаар Федеральна Канцлер доктор К. Аденауэр түрүүтэй Германска Федеральна Республикын Правительственна делегаци сентябриин 8-да Москва ерэбэ.

Делегациин состав гадаадын хэрэгүүдэй Министр д-р Г. Фон Брентано, гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын статс-секретарь д-р В. Халштейн, Федеральна Канцлерай Канцеляриин статс-секретарь д-р Г. Гловке, Посол Г. Бланкенхорн, министериальдиректор д-р В. Греве, ажахын Министерствын гадаадын экономическа таhагай хүтэлбэрилэгшэ д-р Г. Рейнхардт, гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын худалдаа наймаанай-политическэ таhагай хүтэлбэрилэгшэ д-р Г. Ван Шерпенберг, гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын культурын таhагай хүтэлбэрилэгшэ д-р Г. Фон Трютцшлер, Посол Ф. Фон Эккардт, гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын протокольно таhагай начальник Посланник д-р Э.-Г. Мор, Посланник д-р Фон Вальтер, миниистериальдиригент д-р У. Мюллер, д-р Г. Кох гэгшэд болоно. Делегациие Бундесратын гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссиин түрүүлэгшэ К. Арнольд, Бундестагай гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссиин түрүүлэгшэ К.-Г. Кизингер ба энэ комиссиин түрүүлэгшын орлогшо К. Шмид гэгшэд үдэшэжэ ерэлсээ.

Германска Федеральна Республикын делегациин ерэлгэтэй дашарамдуулан, Внуковска аэродром Германска Федеральна Республикын ба Советскэ Союзай Гүрэнэй тугуудаар гоёогдоhон байгаа. Федеральна Канцлер г-н К. Аденауэрые ба ГФР-эй Правительственна делегациие угтахаяа Н. А. Булганин, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй талаар Комиссиин Түрүүлэгшэ М. А. Суслов, гадаадын худалдаа наймаанай Министр И. Г. Кабанов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшонор А. А. Громыко ба В. С. Семенов, РСФСР-эй культурын Министр Т. М. Зуева, Моссоведэй Гүйсэдкомой Түрүүлэгшэ М. А. Яснов, СССР-эй МИД-эй Европейскэ гурбадахи таhагые даагша С. Г. Лапин, СССР-эй МИД-эй Протокольно Таhагые даагша Ф. Ф. Молочков, Москва городой комендант генерал-майор И. С. Колесников, советскэ ба хариин гүрэнүүдэй хэблэлэй түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо Советскэ Союзай ба Германска Федеральна Республикын Правительственна Делегацинуудай хоорондо болохоёо байгаа хэлсээнтэй дашарамдуулан, Москва ерэhэн баруунгерманска журналистнууд угтаа.

Федеральна Канцлер К. Аденауэрые ба делегациин гэшүүдые угтахын тулада Москвада байдаг дипломатическа корпусой дуайен (старейшина) Швециин Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Р. Р. Сульман, США-hаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Ч. Э. Болен, Великобританиhаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол сэр У. Хэйтер, Франциhаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Л. Жокс гэгшэд ерэлсээ.

Самолёт үдэшын 5 часта бууба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин канцлер К. Аденауэртэ ба Правительственна делегациин гэшүүдтэ хандажа амаршалгын үгэ хэлээ.

Канцлер К. Аденауэр аэродром дээрэ иимэ мэдүүлгэ хэбэ:

«Намайе ба манай делегациие амаршалжа хэлэhэн Танай урин hайн үгэнүүдэй түлөө Министрнүүдэй Соведэй господин Түрүүлэгшэ Танда баясхалан хүргэнэб.

Москвада ерээд байхадаа бидэнэй тогтооhон түрүүшын холбоо барисаан Советскэ Союзай болон Германиин хоорондо нормальна hайн харилсаа байгуулха ябадалай эхин боложо үгэхэ бэзэ гэжэ би үнэн зүрхэнhөө найданаб.

Амгалан ёhоной харилсан ажаллалга Советскэ Союзай арадуудта, мүн германска арадта ехэхэн ашатай туhатай байха, Европодо, мүн бүхы дэлхэй дээрэ ажана hайн ба аюулгүй байдал аршалан хамгаалга, тэрэниие бэхижүүлгэ манай харилсаануудые hайжаруулгаhаа нилээд ехээр дулдыдаха гэжэ би сохом этигэнэб.

Эндэ — Москвада манай хэхэ хүдэлмэриие болон манай хэлсээе бүримүhэн эб найрамдалай хэрэгтэ зорюулхые бидэнэр хүсэнэбди».

Канцлер К. Аденауэрые ба ГФР-эй Правительственна делегациин гэшүүдые аэродром дээрэ угталгын үедэ хүндэтэ харуул жагсаагдаhан, мүн Германска Федеральна Республикын болон Советскэ Союзай гүрэнэй гимннүүд наадагдаhан байна.

(ТАСС).

Республикын колхозуудта hү hаалгын ябаса тухай 1955 оной сентябриин 1-нэй мэдээн

Аймагууд	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	Үнеэн бүриhөө haahан hүн: Хамтадаа	Үнеэн бүриhөө haahан hүн: Тэрэ тоо до август hарада
Хойто-Байгалай	135,2	936	123
Баунтын	131,6	643	128
Баргажанай	95,5	611	99
Яруунын	94,9	835	147
Кабанскын	94,4	890	167
Түнхэнэй	91,7	622	106
Хориин	88,4	618	112
Прибайкальска	86,9	1273	173
Хэжэнгын	79,6	574	109
Иволгын	79,2	813	119
Тарбагатайн	79,0	901	120
Сэлэнгын	76,7	781	121
Б-Кударын	76,0	838	146
Курумканай	75,9	582	98
Закаменай	73,7	344	81
Ториин	66,9	440	94
Бичурын	64,6	590	113
Зэдын	64,3	532	104
Кяхтын	63,7	551,	108
Кударын	62,3	599	112
Заиграйн	61,7	638	101
Мухаршэбэрэй	56,9	523	101
Ахын	51,9	159	43

* * *

Энэ мэдээн дээрэhээ харахада, Хойто-Байгалай Баунгын аймагууд hү hаалгаар 1955 оной түсэбые дүүргээ, Баргажанай, Яруунын, Кабанскын, Түнхэнэй, Прибайкальска, Хориин аймагуудай колхозууд нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо hү hаалгые 163-hаа 193 процент хүрэтэр дээшэлүүлжэ, түсэбөө дүүргэхэ дүтэлөө.

Гэбэшье, Ахын, Мухаршэбэрэй, Заиграйн, Кударын, Кяхтын, Бичурын, Зэдын, Ториин аймагуудта hүн багаар hааrдана. Эндэхи колхозууд hү hаалгын түсэбые 52-hоо 67 процент хүрэтэр дүүргэбэ. Дээрэ дурсагдаhан аймагуудай колхозуудай түрүүлэгшэнэр, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бэелүүлхэ талаар баталhан хэмжээ-ябуулгануудай муугаар дүүргэгдэжэ байхада hанаагаа зобоногүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, дурсагдаhан аймагуудай колхозууд hү hаалгые август hара соо июлиинхидэ орходоо доошолуулаа. Гансал Зэдын аймагай колхозууд июль hарынхида орходоо август соо үнеэн бүриhөө 13 литр hү ехые hааhан байха юм.

Республика доторнай гүрэндэ hү тушаалга худалдалгын түсэбэй 100,6 процент дүүргэгдэhэн байбашье, Бичурын аймагай колхозууд гүрэндэ hү тушааха ба худалдаха түсэбөө 68 процент, Мухаршэбэрэй аймаг—71 процент, Заиграйн аймаг—76 процент, Зэдын аймаг—86 процент дүүргэhэн байна.

Жэлэй hүүл хадаа hү hааха, гүрэндэ уялгата ёhоор hү тушааха түсэбэй дүүргэлтын эгээн шиидхэхы үе мүн. Энэ үедэ үнеэдые адуулхын хажуугаар, тэдэндэ нэмэлтэ ногоон тэжээл эдюулжэ hү hаалгые эрид дээшэлүүлхэ гээшэ угаа ехэ удхашанартай. Прибайкальска, Тарбагатайн, Кабанскын аймагуудай колхозууд үнеэдтээ ногоон тэжээл нэмэжэ эдюулhэнэйнгээ ашаар hү hаалгые нилээд дээшэлүүлээ. Тиин Прибайкальска аймагай колхозууд ажахын жэлэй үнгэрэгшэ 11 hарын туршада үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1273 литр, Тарбагатайн аймаг — 901 литр, Кабанскын аймаг — 890 литр hү hаагаа. Мүн Прибайкальска аймагай колхозуудта август hарын туршада дунда зэргээр 173 литр, Кабанскын аймагта — 167 литр hүн үнеэн бүриhөө hаагдаhан байха юм.

Ажахын жэлэй дүүрэтэр оройдоо нэгэ hара үлэбэ. Һү hаалгын түсэбые дүүргэхын түлөө сүүдхэ соо бүри ехэ hү hаадаг болохо шухала. Энээнэй тулада үнеэдые зүбөөр адуулха, илангаяа hүниндөө бэлшээхэ, уhаар хангаха, мүн гурба дахин hааха хэрэгтэй. Партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууд hү hаалгаар хараалhан хэмжээ-ябуулгануудаа колхозуудай дүүргэлгые хинан шалгажа, таряа хуряалгын үедэ үнеэдые хоёр дахин hаадаг болохо, эртэ шэргээхэ, hүниндөө адуулхаяа болихо гэhэн зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй hэдэлгые тэрэ дороньболюулха ёhотой. Һүүлэй үедэ ехээр ороhон бороогой, нарата үдэрнүүдэй hүүлээр сабшалангай ногоон хэнзэлээ. Тиимэhээ hаамхай үнеэдые ногоон тэжээлээр, концентрадаар эдеэлүүлжэ, колхоз, аймаг бүхэн hү hаалгые эрид дээшэлүүлхэ, hү hаалгын түсэбые дүүргэхэ ёhотой.

Сосновско МТС-эй харьяата колхозууд hү hааха түсэбөө дүүргэбэ

Һаяын жэлнүүдтэ Яруунын аймагай Сосновско МТС-эй харьяата колхозуудай ниитын малай тоо толгой нилээд олошорhон байна. Мүн эндэхи малай ашаг шэмэ үгэлгэншье горьтойхоноор дээшэлээ. Тиин үнгэрэгшэ 10 hарын туршада нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал үнеэн бүриhөө 211,7 литр ехэ hүн hаагдаhан байха юм. МТС-эй харьяата түрүү колхозууд—Маленковой нэрэмжэтэ, «Улаан туяа» колхозууд үнеэн бүриhөө үнгэрэгшэ hарануудта мянгаад литр hү hаагаа.

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолнуудай харюуда абаhан социалистическэ уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө колхозуудай малшадай, Сосновско МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй эршэмтэйгээр тэмсэhэнэй ашаар hү hааха түсэб болзорhоо 2 hара урид, 100,8 процент дүүргэгдэhэн байна.

А. Михайлов.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Эмхидхэлэй хүдэлмэрие улам һайжаруулха

Торийн аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой коммунистнууд ажахыгаа һэргээн хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулгануудые партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэхэ зуура, мяха, һү болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые эдлүүриин газарай гектар бүридэ абалгые горьтойхоноор ехэ болгохо гэжэ хараалһан юм.

Тэдэ хэмжээ-ябуулганууд зохёогдоһоор хахад жэл шахуу болонхой. Малайнгаа тоо толгойе олошоруулха, тараанай ургасые дээшэлүүлхэ, мүн бусадшье һалбаринуудаа хүгжөөхэ талаар энэ болзор соо колхознигууд парторганизациингаа хүтэлбэреэр нилээд ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

Ниитын малһаа ашаг шэмэ абалгые дээшэлүүлхын тула коммунистнууд малажал дээрээ түрүү арга үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ шиидэһэн юм. Тиин үнгэрэгшэ зун эндэхи үнеэд бүхэли сүүдхэ соо манагдажа, үдэртэ 3 дахин һаагдаһан байна. Мүн үнеэдые тугалгүйгөөр һааха арга түрүүшынхеэ хэрэглэгдээ. Мүнөө эхэһээнь һалгаагдажа түлжүүлэгдэһэн, туталнууд тобир тарганаар мал боложо байнхай.

Партийна организаци болон правлени холын хараата түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхын тула ажахынгаа эгээн шухала һалбаринуудта коммунистнууд болон партийнабэшэ эдэбхитэдые табиһан юм. Жэшээнь, мүнөө малажал дээрэ 9 коммунист, тараанажалай бригадануудта 16 коммунист ажаллана. Фермэнүүдые даатшадаар коммунистнууд Ц. Тунжинов, Ж. Раднаев, Ц. Гармаев гэгшэд хүдэлмэрилнэ. Тиихэдэ коммунистнууд Гармаева, Базарова, Федоров, Сокольников болон бусад һаалишадаар, мал адуулагшадаар ажаллана.

Малажал дээрэ түрүү аргануудые үргэнөөр хэрэглэһэнэй ба тэндэ һайн кадрнуудые табиһанай ашаар үнеэдһээ һү һаалга нилээд дээшэлһэн байна. Жэшээнь, һаалишан Гарма Дондукова нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 942 литр, һаалишан Х. Дансарунова — 725 литр һү һаагаа. Колхоз гүрэндэ уялгата ёһоор һү тушааха түсэбөө дүүргүүтэй байна.

Энэ жэлдэ колхозой шубуунай фермэһээ ехэ олзо доход оробо. Тахяашад Цырен Дамбаева, Дари Цыденова гэгшэд үндэгэлдэг тахяа бүхэнһөө 110 үндэгэ абаха гэһэн уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай.

Ороохо тараанай ургасые ехэдхэхэ хэрэгтэ парторганизаци ба правлени онсо анхарал хандуулдаг байна. Холын хараата түсэбэй ёһоор колхознигууд ороохо тараанай валовой суглуулбарие бүри энэ жэлдэ һураггүй дээшэлүүлхэ юм. Мүнөө колхозой зарим полинууд дээрэ гектар бүриһөө 10—13 центнер тараан хуряагдана.

Тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэри урда жэлнүүдэйхиһээ ханигүй эмхитэйгээр үнгэрбэ. Мүнөө силос даралга түлэг дундаа ябажа байнхай. Колхоз энэ жэлдэ 162 гектар дээрэ кукуруза түрүүшынхеэ тараа, мүнөө тэрээгээрээ силос даража байна.

Ниитын малые дулаан байраар хангаха асуудал амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ байнхай. Партийна организаци барилгын хүдэлмэрие саг үргэлжэ шалгадаг юм. Парторганизациин үүсхэлээр барилгын бригада эмхидхэгдэһэн байгаа. Январска Пленумэй боложо үнгэрһэнһөө хойшо малажалай хэдэн олон байранууд баригданхай.

Хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула парторганизаци ниитэ-политическэ болон агитационно хүдэлмэрие үндэһөөрнь һайжаруулжа, парти, правительствын шиидхэбэрие колхозник бүхэндэ гүнзэгыгөөр ойлгуулхые хүсэнэ. Парторганизациин агитколлективтэ 25 хүн тоологдоно. Коммунистнууд-агитаторнууд Б. Эрдынеева, А. Кочетова, Д. Бадмаева, Ц. Балданжапова, Ц. Дондокова болон бусад өөһэдынгөө уялгые хамнажатайгаар дүүргэдэг, колхознигууд болон механизаторнуудай дунда ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг юм.

Ниитынгээ ажахые ойрын хоёр—гурбан жэлэй туршада горьтойгоор хүгжөөхын тула парторганизаци үшөөл ехэ хүдэлмэри хэхэ байна. Парторганизациин ябуулдаг ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон. Агитаторай нэрэ зүүгээд, уялгаяа дүүргэдэггүй коммунистнууд бии.

Тус колхозой парторганизаци болон правлени колхознигуудай эдэбхи үүсхэлые ударидан хүтэлбэрилжэ, хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхэ бүхы арга боломжотой.

С. Табдаев.

Олониитэтэй холбоогүй парторганизаци

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй һүүлээр Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци партийно-политическэ хүдэлмэреэ зарим тэды һайжаруулһан юм. Хабарай тарилгын үедэ эндэхи коммунист бүхэн тус тустаа партийна даалгабаритай байдаг, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг һэн. Коммунистнууд-агитаторнууд бригада, фермэ, гүүртэнүүдээр ябажа, хүдөө ажахые хүгжөөхэ тухай парти, правительствын шиидхэбэринүүдые ажалшадта ойлгуулдаг, мүн культбазануудшье муу бэшээр хүдэлмэрилдэг байгаа.

Хабарай полевой хүдэлмэриин үедэ ниитэ-политическэ хүдэлмэрие парторганизациин эдэбхитэйгээр ябуулһанай ашаар, колхоз тарилгые богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэһэн юм.

Колхозой партийна организаци коммунистнууд болон комсомолецуудай эдэбхи үүсхэлые дэмжэн, партийно-политическэ хүдэлмэриин хэмжээе улам дээшэлүүлхэ зэргэтэй байгаа. Гэбэшье, хабарай тарилгын дүүрэхэтэй хамта колхознигуудай дунда ябуулагдажа байгаа ниитэ-политическэ хүдэлмэрие эндэхи парторганизаци хүтэлбэрилхээ болишоһон байна. Парторганизациин секретарь нүхэр Г. Жамбалов, тэрэнэй орлогшо нүхэр С. Шайдуров гэгшэд тэжээл бэлэдхэлэй, таряа хуряалгын үедэ партийно-политическэ болон ойлгууламжын хүдэлмэрие ехээр һуладхаба. Агитаторнуудай семинар үнгэргэхэ, тэдэнэртэ туһалха, тоосооень шагнаха гэхэ мэтэнүүд эндэ мартагданхай. Малажалай зарим гүүртэнүүдтэхи культбазанууд мүн лэ хүдэлхээ болишонхой.

Агитаторнуудай хүдэлмэрие шалгахаяа болиһонойнь эсэстэ тэдэнэр колхознигуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулнагүй. Ханын газетэ, «Дайшалхы хуудаһанууд», «Молнин» эндэ үнинэй гаргагданагүй. Мүнөө таряа хуряалгын түлэг дундаа ябажа байхада нэгэшье лекци, хөөрэлдөөн болоногүй. Тиимэһээ Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо таряа хуряалгын хүдэлмэри эмхигүйгөөр ябажа байна. Сентябриин 5-най мэдээгээр ороохото культурануудай тарилгын оройдоо 40 гаран процентнь хуряагдаа. Гүрэндэ таряа тушаалга бүришье муугаар ябуулагдана.

Тус партийна организацида шүүмжэлэл ба өөрытөө шүүмжэлгэ дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Тиимэ дээрэһээ зарим коммунистнууд ажал дээрээ түрүү үүргэ дүүргэнэгүй, партийна даалгабарида харюусалгагүйгөөр хандана. Жэшээнь, коммунистнууд В. Аверин, Д. Гончиков, С. Шайдуров, П. Гендунов гэгшэд агитационно хүдэлмэри ябуулха даалгабаритай юм. Теэд һүүлэй хэдэн һарын туршада тэдэнэр нэгэшье хөөрэлдөө хээгүй байха юм.

Партийна организаци ажалай эмхидхэлые һайжаруулха асуудалда анхаралаа табинагүй. Тиимэһээ хэдэн олон колхознигууд ажал хүдэлмэри хэнгүй ябажа байдаг. Таряа хуряалга дээрэ олохон колхознигууд үдэрэйнгөө даалгабарие дүүргэнэгүй.

Колхозой партбюро, тэрэнэй секретарь нүхэр Жамбалов коммунистнууд болон колхознигуудтай нягта холбоогүйгөөр ажаллана, тэдэнэрэй гаргаһан үүсхэлые дэмжэдэггүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ажахын шухала кампаниин ябажа байхада ядахын сагта газетэ, журналнуудые полевой стан дээрэ саг соонь асаруулнагүй.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэрие һайнаар ябуулха арга боломжо эндэ гүйсэд бии. Тус парторганизацида 50 коммунист тоологдоно. Коммунистнуудые ажахын эгээн шухала участогуудта хубаарилан табяад, тэдэнэрэй хүдэлмэридэ туһалалсаад, агитаторнуудтай хаһа саг соонь семинар үнгэргөөд байгаа хада ниитэ-политическэ хүдэлмэриин һайжархань, мүн ажал хүдэлмэриишье уратшатайгаар ябахань элитэ бшуу.

Т. Юргин.

КПСС-эй XX СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

20 жэлдэ токарёор хүдэлмэрилнэ

—Нүхэр Карпов ёһотойл новатор юм даа. Олон хүн тэрээнһээ зүбшөөл абадаг. Заһабарилга дээрэ тэрэнэй шадахагүй юумэниинь үгы юм,—гэжэ Улан-Удын судна заһабарилгын заводой хүдэлмэрилэгшэд хөөрэлдэдэг. Энэнь тон зүб. Нүхэр Карпов аяар 20 жэлдэ токарёор хүдэлмэрилжэ байна. Энэ үе соо токариин мэргэжэлые һайнаар шудалжа, хүдэлмэреэ эрхим шанартайгаар хэдэг болонхой.

КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад байхадаа Михаил Карпов ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлхэ зорилготойгоор хүдэлмэрилнэ. Тиин уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые үйлэдбэри дээрээ нэбтэрүүлэн, машина зэмсэгүүдэйнгээ бүтээсые дээшэлүүлнэ. Тэрэнэй зохёоһон дурадхалнуудай нэтэн иимэ ехэ аша туһа үгөө: зузаан хабтагар түмэрнүүдые гараар отолжо абахын тула 2—3 үдэр хэрэгтэй байба. Нүхэр Карпов энэ хүдэлмэрие механизацилжа, бүтээсыень хэдэн дахин дээшэлүүлээ.

Нүхэр Карпов гансахан өөрынгөө урдахиие хараад ябадаггүй, харин хүдэлмэриингөө баян дүй дүршэлые залуушуулда дамжуулан үгэхын түлөө хододоо оролдодог. ФЗО-гэй һургуулиие дүүргэһэн залуу хүдэлмэришэд заводто жэл бүхэндэ ерэдэг байна. Тэдээн сооһоо хэдэн залуушуулые нүхэр Карпов өөртөө даажа абаад, хүдэлмэриингөө дүй дүршэлдэ һургадаг. 1949 ондо энэ новаторай хүтэлбэри доро токарь болоһон залуу хүбүүн Бирюков заһабариин хүдэлмэрие тон һайнаар шудалаа һэн. нүхэр Бирюков комсомольско-залуушуулай бригадые даагшаар хүдэлмэрилнэ. Тиихэшье мүртөө энэ бригадир хуушанай токарь нүхэр Карповһаа зүбшөөл заабари абадаг зантай. Эдэ үдэрнүүдтэ нүхэд Карпов, Бирюков гэгшэдэй даажа байһан бригаданууд халаанайнгаа нормые 200 процент хүрэтэр дүүргэжэ, заводойнгоо хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

В. Михайлов.

Улан-Удын Ленинэй орденто ... вагон хабсаралгын цехын ... хан С. С. Фищук КПСС-эй ... дын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн ... ческэ мүрысөөндэ эдэбхитэй... соод, үдэрэйнгөө даалгабари... 290 процент дүүргэнэ. Нүхэр ... мүнөө табадахи табанжэл соо ... лэй нормо дүүргээд, партиин ... дын эхилтэр үшөө нэгэ жэлэй ... дүүргэхэ уялга абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Фищук ... лажа байна.

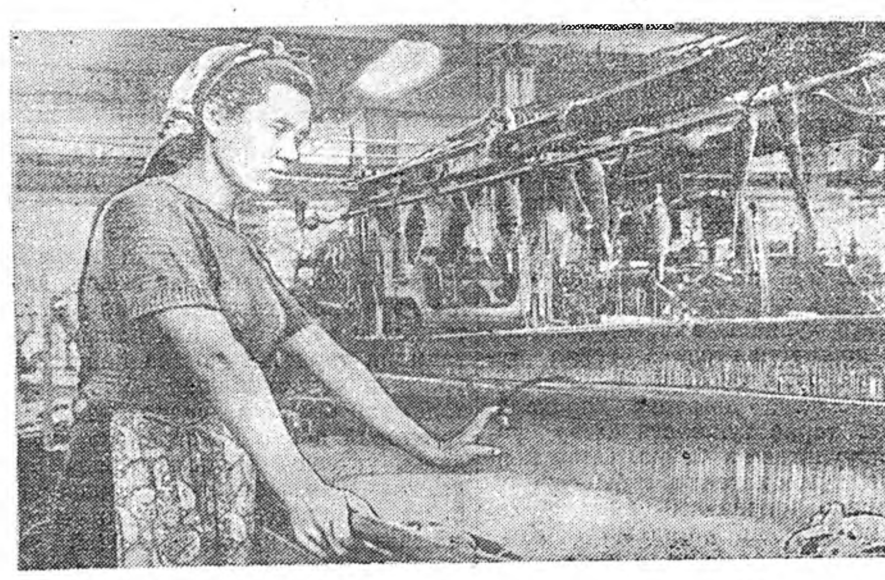
А. Мантаевай ...

Мүрысөөн улам үргэдэнэ

Улан-Удын мяханай комбинадай завод болон цехүүдтэ КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн үдэр ерэхэ бүри үргэдэжэ байна. Ажалай вахтада жагсаһан хүдэлмэришэд абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тулада тус мүрысөөндэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсана. Үнгэрэгшэ август һарада комбинадай коллектив валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 112,5 процент дүүргэв. Түрүү цехүүдэй коллективүүд даалгабариһаа гадуур ехэхэн хэмжээнэй продукци үйлэдбэрилһэн байна.

Комбинадай консервнэ завод һүүлэй үедэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Эндэ хүдэлмэришэн бүхэн КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолые бодото дээрэнь дүүргэхын түлөө оролдоно. Мүнөө консервэшэд шэнэ сортын 6 ондоо консервэ үйлэдбэрилдэг болоо. Тэрэшэлэн малай дотор сэбэрлэдэг цехын хүдэлмэришэд нүхэд Бочкарев, Белобородов, Емельянова болон бусад үйлэдбэри дээрээ ажалай түрүү аргануудые хэрэглэн, халаанайнгаа нормые 250 процент хүрэтэр дүүргэдэг болоо. Цехтэ һаяхай хүдэлмэрилжэ эхилһэн залуушуул нүхэд Новицкая, Дубинина, Сажина гэгшэд дотор арилгаха мэргэжэлые һайнаар шудалжа, түрүүшүүлэй зэргэдэ оролсобо. Мастер нүхэр Коваленко хүдэлмэришэдөө конвейертэ зүбөөр табижа, ажалыень поточно аргаар эмхидхэһэнэйнгээ ашаар, ажалайнтаа бүтээсые ехээр дээшэлүүлжэ шадаба.

А. Шестаков.

Улан-Удын сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд найма һарынгаа түсэбые 118 процент дүүргээд, түсэбһөө гадуур 152.000 метр сэмбэ нэхээ. Комсомолка Елена Злыгостева социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлэн, халаанайнгаа даалгабарие 120—125 процент хүрэтэр дүүргэнэ, эрхим шанартай продукци гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Злыгостева хүдэлмэрилжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Түсэбөө амжалтатайга... дүүргэбэ

Уһан замай Байкало-Сэл... техническэ участогай хүдэлм... КПСС-эй XX съездые ажал... жалтаар уттахын түлөө бүх... рөө оролдожо байна. Арад... хыда хэрэгтэй элдэб ашаг... уһан замаар һаадгүй шэрэхы... да тус участогайхид Сэлэнг... нэй гүйхэн болоһон газарнууд... зэгырүүлгээр ехэхэн хүдэлмэ... Август һара соо хэхэ хүдэлм... дэнэр 100 гаран процент дү... байна.

Август һара соо хэгдэһэн ... мэриин дүнгөөр мастер нүхэр ... маревой хүтэлбэрилдэг ... участогай коллектив соци... ческэ мүрысөөнэй түрүү ... эзэлжэ, дамжуулгын Улаан ... хүртөө. Энэ участогайхидай ... мэрилһэн газарта һайн зам... жэ, ашаатай баржануудые ... рэһэн пароходууд ямаршье ... гөөр гарадаг байна.

Тэрэшэлэн нүхэр Рыбчин... тэлбэрилдэг «ВС—3» зем... коллектив амжалтатайгаар ... мэрилнэ. Командын гэшүүд... наяа дүүрэн хүсөөрнь аш... тулада ехэхэн оролдолго ... Кочегарнууд нүхэд Позубен... ников, лебедчигууд Туманов, ... нов, механик нүхэр Субачев ... бусад ажалай вахтада жагсаа... снарядайнгаа хүдэлмэрие ... далгүйгөөр ябуулна.

Д. Ба...

ХОЖОМДОҺОНОЙ ХОЙШОЛОНГУУД

Удын МТС-эй колхозууд ургаса хуряалгые удааруулна, таряа ехээр гээнэ

Хориин аймагай Үдын МТС-эй колхозууд мүнөө жэлдэ 8.586 гектар ороохото культурануудай ургаса хуряаха юм. Тэрээн сооһоонь 1120 гектарынь малай тэжээл болгогдон сабшатдаха байна. Мүнөө үдынхид ургаса хуряалгые хэр зэргээр ябуулжа, хэзээ дууһахаяа байнаб гэжэ хаража үзэхэ болоо һаа, эндэхи колхозууд ургаса хуряалгада һаяхан оронхой, энэ хүдэлмэрие эмхидхэл муутай, бүтээсэ багатайгаар ябуулжа байнхай. Тиимэһээ эдэнэр нёдондохи жэлэйнгээ алдууе дахин дабтажа, ургаса хуряалгые шанар муутайгаар хэхэһээ гадна, үни удаан саг соо унжагайруулжа байна. Нёдондо Үдын МТС-эй харьяата колхозууд ургаса хуряалгые аяар 42 хоногой турша соо үнгэргэһэн, ехэ ороохо таряа гээһэн байха юм.

Эндэхи колхозууд, илангаяа «Победа», Сталинай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд ургаса хуряалгые августын 25-һаа эхилхээр байһан аад, МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй хүсэд эрилтэ табяагүй, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй али болохоор хойшо татаһан дээрэһээ августын 28—29-һөө, зарим колхоздо сентябриин 2-һоо эхилээ юм. Тиин сентябриин 5-най мэдээгээр оройдоо 500 гаран гектар ургаса хуряагдаа. Ургаса хуряалгын түрүүшын үдэрһөө ороохо тараан гээлтэдэ оруулагдана. Жэшээлхэдэ, Калининай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Санжицыренов, парторганизациинь секретарь нүхэр Дашидоржиев) 1131 гектар ороохото культурануудые тарижа, тэрэнь муу бэшээр ургаа. Эндэ нүхэр Нимаевай хүтэлбэрилдэг 17-дохи тракторна бригадын 4 комбайн бүтээсэ багатайгаар хүдэлгэгдэнэ, таряа шанар муутайгаар хуряана.

... Сентябриин нэгэ үглөөгүүр. Үглөөнэй 11 час болохоёо байбашье һаань, комбайнууд хүдэлмэрилжэ захалаадүй байба. «С-4» комбайнай хажууда солоомын узуур соо шэниисын ороохон адхаатай, харуулгүй хоноһон, саашань харахада эндэ тэндэ мэшээгтэй ороохон сайлдажа хэбтэнэ. Эдэ ороохо шэрэхээ моритой хүнүүд, мүн автомашинын һаял ерэжэ байхань харагдана.

«Коммунар» комбайнаар хуряадаг комбайнер Д. Банчинов, штурвальщик Б. Д. Дашадоржиев хоёрой хуряаһан газараарнь ябажа харахада эмхи гуримгүйгөөр хаягдаһан солоомо, мехиинэ соонь сохигдоогүй гарашаһан бүхэли колосууд элбэг байба. Комбайнаа һайнаар туршажа тааруулаагүй, мүн баһа һагшуурнуудаа ходо сэбэрлэдэггүй дээрэһээнь ороохон солоомо, мехиинэтээ хойшоо хаягдана. Тиихэдэ мүн комбайнер Г-Ж. Шоёнов набтар таряае дээгүүр, далан тохой гаргажа хадана. Комбайнуудай доро, нэрэ зүүжэ тодхогдоһон зерноуловитель соо, суглараһан ороохон абтадаггүй, дүүрэхэдээ адхардаг байна. Бодожо үзэхэдэ нэгэ гектарта 30—80 килограмм ороохо тараан гээгдэнэ. Хэрбээ энэ хэбээрээ саашадаа хуряабал үшөө хэдэн зуугаад центнер ороохо тараан гээгдэхэнь бэ?

Эдэ комбайнернууд «тараан набтар, буртаг үбһэтэй, нойтодоно» гэжэ шанар муутай хүдэлмэреэ далдалхые һэдэнэ. Тиигэжэ 80 шахуу гектарай ургаса шанар муутайгаар хуряагдаа. Тиихэдэ «С-4» комбайн (комбайнерынь нүхэр Бадмаев) хуряалгын эхилхэһээ хойшо эбдэржэ, уратшаа ябанагүй.

Иигэжэ ургасын тон шанар муутайгаар хуряагдажа байхада колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мүн тракторна бригадын бригадир зохихо хэмжээ абанагүй. Колхозой агроном, парторг Ц. Дашадоржиев, комбайнернуудай хүдэлмэриин шанарые хинан шалганагүй, тарянажалай бригадирнууд поли дээрэ үсөөн ябадаг, хүдэлмэрие саг үргэлжэ шалгажа, хэмжээ абахые оролдодоггүй байха юм. 1-дэхи тракторна бригадын бригадир нүхэр Бальжиров комбайнһаа ороохо шэрэлгые, ток дээрэхи ороохо сэбэрлэлгэ, хатаалгые муугаар эмхидхэһэн дээрэһээнь ороохон газарта адхагдана, хээрэ хонуулагдана, ороохо сэбэрлэлгэ эмхидхэгдэнэгүй, нэгэшье килограмм ороохон гүрэндөө тушаагдаагүй байха юм. База гэжэ полевой станай ток дээрэ «ВИСХОМ» сушилкые хүдэлгэхэ, цементированнэ талмай хэхэ хүдэлмэри мэнэ һаяхан эхилээ.

Тиихэдэ МТС-эй харьяата бусадшье колхозууд, илангаяа Кировэй (түрүүлэгшынь уялгые дүүргэгшэ нүхэр Бадмаев), Сталинай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Будажапов) колхозууд баһал иимэрхүү байдалтай.

МТС-эй 20 комбайн ургаса хуряалгада хүдэлмэрилнэ. Мүнөө жэл комбайн бүхэндэ 374 гектар тараан хүртэнэ гээшэ. Тиимэһээ комбайнуудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглабал ургаса хуряалгые богони болзор соо дүүргэхэ лаб арга боломжотой юм. Теэд мүнөө бүхы комбайнернуудай гурбанайнь нэгэн нормоёо дүүргэнэ.

Ороохото культурануудай ургасые гээлтэ хоролтодо оруулхагүйн тула ургасые арбан хоног соо хуряадаг болохо гэжэ партиин ЦК-гэй январска Пленум зааһан байна. Гэбэшье, Үдынхид партиин ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые үшөө хүсэд ойлгоогүй дээрэһээ хуушан хэбээрээ, удаан темпээр ажаллана. Тиимэһээ МТС-эй дирекциин (директорынь И. Д. Далбаев), тэдэнэй мэргэжэлтэдэй ургаса хуряалгые аяар һара шахуу болзор соо дүүргэхэ график табиһан байна. Мүнөө МТС-эй бүхы комбайнууд түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлмэрилхөөр түхеэрэгдээгүй. Һүниин сагта ябахын тула олонхи комбайнууд электрын галгүй, тиихэдэ бүхы комбайнова агрегадууд нэгэл халаанда хүдэлмэрилхэ хүнүүдээр хангагданхай. Мүн ургаса хуряалгада комбайнһаа бэшэ юрын машинанууд хэрэглэгдэнэгүй, хэрэглэгдэхэшье янзагүй. МТС-эй МТМ-эйн хашаа соо хоёр валова нэгэ косилка, хоёр виндроуэр хэрэглэгдээгүй миин хэбтэнэ, мүн колхозууд нэгэшье жатка хуряалгада табяагүй байна.

Эндэхи колхозуудай, илангаяа «Гигант», «Победа», Калининай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудай тогууд дээрэ хэдэн зуугаад центнер ороохо тараан сугларанхай. Теэд, тэрэниие гүрэндэ тушаалга эхилээдүй шахуу. Гансахан «Победа» колхозой тогууд дээрэ хоёр мянга шахуу центнер сохигдоһон ороохон хэбтэжэ байна. Тиигэбэшье тус колхоз сентябриин 5 болотор орой гансахан машина таряа гүрэндөө тушаагаад байба. Энэ колхоз Үнэгэтэйн полевой стан дээрэ ороохо зернопультаар сэбэрлэнэ. Энэ ороохыень баһал хатаагаад тушаахаар юм. Теэд эндэ тодхогдоһон «ВИСХОМ» һая болотор ашатлагдаагүй байшоо. Колхозой правлени таряа тушаалгые түргэдхэхын тула зохихо хэмжээ абанагүй. Харин тиихэдэ иимэ халуун хүдэлмэринүүдэй үедэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Кожевников «үбшэнби» гээд, үдэртөө архи уужа ябадаг байна.

Тиихэдэ МТС-эй харьяата бусад колхозууд гүрэндөө таряа ту... тые баһал эхилээдүй. ... хүрэтэр таряа тушаалгые эх... гүй байһанай шалтагаан ... колхозууд ороохоной тогууд... лэдхээгүй байшоо.

Тогуудай хүдэлмэрие мех... цилхын тула МТС-эй инж... техническэ хүдэлмэрилэгшэд ... долго гаргадаггүй, үнгэрхэд... хозуудта бии байгаа «ВИС... «ОС-1», «ОС-2» гэхэ мэтые ... һээ тааруулан зохёожо хүд... хэрэглэдэггүй байна.

Гүрэндэ таряа тушаалгые т... хэхын тула партиин Хориин ... ба аймгүйсэдком дары хэмж... хаар МТС-эй директорнууд... хозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ... шанга эрилтэ табихаар болоо...

Таряа хуряалга дээрэ эмхи... болон ниитэ-политическэ хүд... тон муугаар табигданхай. Ол... хозуудай, жэшээлхэдэ, Ста... Кировэй нэрэмжэтэ колхозу... левой стануud мүнөө болог... болоогүй байһаар. Тракторна ... ряанажалай бригаданууд та ... телиин досканууд, «Хүндэлэл... ка» гэхэ мэтэнүүд үгы. Хан... зетэ, «Дайшалхы хуудаһан» ... данагүй. Тиихэдэ хуряалгада ... механизаторнууд болон ... нигуудай, илангаяа комбай... дай дунда социалистическэ ... сөөн муугаар эмхидхэгдэнхэй... таторнууд хүдэлмэрилнэгүй. ... колхозуудай парторганизаци... ряалгын үедэ ябуулагдаха ни... литическэ хүдэлмэриин түсэб... бяагүй юм.

Ц. ДАНДАРОВ, корреспо...

...курузаараа шэмэ һайнтай силос даража абая!

...лхознигууд болон механизаторнууд! Зарим газарта түрүүшын хюруу унаа. Кукурузын набша, эшэ хюруудa ...үлдэжэ, ехээр гутадаг, хосордог байна. Тиимэһээ кукурузаяа оройтуулангүй хуряажа, шэмэ һайнтай силос даража абахын түлөө тэмсэгты

☆ ☆

...Силос даралга дээрэ

...абгай, Танһаа һураггүй ...ододгорхон минии бэеһээ ...ута болохо байна. Ком... ...хаха гээшэ гү, али һаа... ...уряажа шадаха гүбди?— ...унар» комбайнай дэргэ... ...нэхөөрөөшье набтархан ...эн бэетэй штурвальщик ...урбэгэр хара һахалтай ...Цырен Гармаевта хан...

...ильна агрегадаа түргэ... ...жэ табихадамнай хүнгэ... ...ха аабза,—гэжэ комбай... ...Цырен Гармаев «НАТИ» ...дэргэдэ байһан залуухан ...цендамба Бадмажаповта ...омбайнаа ябуулае гэбэ.

...ай гэшүүд бултадаа һуу... ...ээлжэ, моторой нэгэ жэг... ...доро комбайн һууриһаа хү... ...дэлмэреэ эхилнэ. Ком... ...агтагалһан үргэн тэргэ ...аа нэжээд асатай хоёр ...аан хүбүүд уһан шэнгеэр ...байһан хэршэгдэһэн куку... ...ы һалат тэгшэлэн обоолно.

...ши, ургахаяа һанахадаа ...ые хэрэглэнгүй ургашаха ... Минии зээрдэһээ һураг... ...уд һаглагар бүдүүнүүд лэ, ...эн хөөрэнэ.

...за Балданович, бороогой ...агроном хэрэггүй юм гэжэ ...бадал тон буруу. Мүнөө ...тхор Мунханай энэ поли ...оо хура ехээр ороо гэхын ...Манай эндэ хаанашье адли ..., хуурай жэл болоо гээшэ. ...иин ургаса яахадаа ...эдэ, агрономой оролдол... ...о зүб харууһан эмхидхэг... ...еральна тэжээл саг сооhь ...байна,—гэжэ колхозой ав... ...ар кукурузын ургаса шэ... ...ан коммунист нүхэр Бара... ...сана.

...а һайхан, намарай шэхэр ...ортэй юм. Сахарайшье ам... ...эш бии гээшэ ха,—гэжэ ...эн кукурузын набшаһа... ...ха соогоо баряад, энэ хөө... ... ехэ хабаадалсаашьегүй ...зар Нимаев хөөрэнэ.

...байһан хүнүүд кукуруза ху... ...ерэһэн Улан-Удын хүдөө ...техникумэй студентка баса... ...ндажа, «газарай хүрь» ...ерфосфат ямар туһаламжа ...юм?» гэжэ асууба.

...фосфат гэжэ минеральна ...ын һайн удхашанар тухай ...ганай тобтойгоор хэлэжэ ...бороо хурын ороо һаа, аг... ...ье хэрэгынь юуб гэжэ хэ... ...лэжэ Балданов «тугаар ая... ...уумэ дуугаржархиба гээшэ ...

...дхынь һайнаар мэдээгүй ...ндаа орохыса юу хэлэнэш, ...хажуудань байһан Базар ...ршагад гэнэ.

...фосфат ехэхэн туһатай ...гэрөөшэ хабар полинуу... ...дын сагаан болотор супер-фосфат нэмэлтэ тэжээл үгэһэн байнабди,—гэжэ тарянажалай энэ бригадын бригадир байһан П. Баранов хөөрэнэ.

Комбайнова агрегадай татаһан загоноо нэгэ тойроод ерэхэ үе соо энэ мэтын юумэнүүд тухай хөөрэлдэжэ дүүргээд, колхознигууд аса, тармуурнуудаа барижа ажалаа эхилнэ.

Колхозой «ЗИС-5» маркын автомашина, Гашейн МТС-эй «ХТЗ-7» маркын пропашной трактор комбайнһаа гараһан кукурузын ногоон эшэ набша таһалгаряагүй шэрэнэ.

4 таһалгатай 200 тонным силоснэ траншейн дэргэдэ кукурузын набша обоо онги асарагданхай. Жэжээр хэршэгдэһэн набшаһануудые силосэй нүхэ руу хаяжа байһан МТФ-е даагша Будажап Цыдыпов: «хойто хабар манай фермын үнеэдтэ сэнгүй һайн тэжээл байха даа. Иимэ һайн силос үнеэдтэ үгэжэ байхадаа тэдэнһээ һү ехээр һааха аргатай болохобди»,—гэжэ урмашана.

—Дамба Цыренович, Хотхор Мунханай арын гектар бүриһөө хэды центнер ногоон набша хуряагдаа гээшэб, — гэжэ тэндэ байһан нэгэ үбгэжөөл асууна.

Агрономуудтай бодожо үзэхэдэмнай дунда жэшээгээр Мунханай арын полиһоо гектар бүриин 160-аад центнер гараха байна һэн. Тиихэдэ тэрэ полиин хойто хажуугаархи газарһаа гектарай 190—200 хүрэтэр центнер гараха гэжэ хараалһан байнабди, — гэжэ энэ колхозой тарянажалай 1-дэхи бригадын бригадир Д. Ц. Цыдыпов хэлэнэ.

—Мунханай полиин хойто хажуугай кукуруза эшэеэ хүсэжэ буурсаглаха гэжэ байна. Гектар бүриһөө 200 центнер шахуу эшэ набшаһан абтаха ха,—гэжэ тэрэ үбгэжөөл зүбшөөнэ.

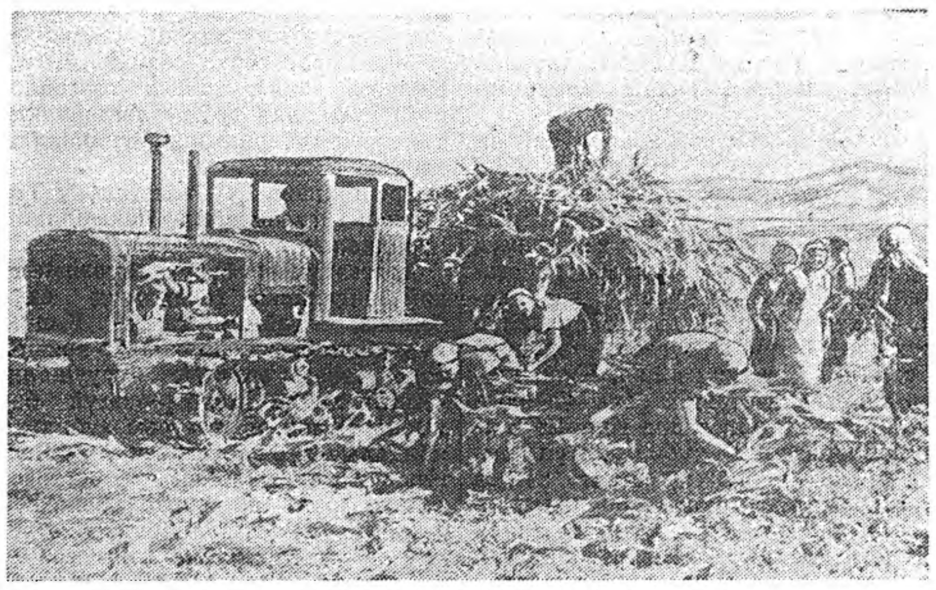
Силос даража байһан хэдэн эхэнэрнүүд, тэдэнэй дунда байһан һаалишад «Түрүүшынгээ жэлдэ иимэшье кукуруза ургуулһамнай болоо гээшэ. «Һураһан далай, һураагүй балай» гэдэгтэл мүнөө жэлэйнгээ һургуулиһаа тобшолол хэжэ, хойто жэлдэ үшөө һайн ургаса абахын түлөө оролдохо байхабди» гэжэ хөөрэлдэнэ.

Ингэжэ Мухаршэбэрэй аймагай Булганинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд энэ жэлдэ кукурузын муу бэшэ ургаса ургуулаад, эрхим шанартай силос элбэг ехээр даража байна.

Түрүүшын жэлэй үрэ дүнгүүд колхознигуудай саашадаа үшөө ехэ амжалта туйлаха байһаниие этигэмжэтэйгээр гэршэлнэ. Теэд Галтай нютагайхид эрхим амжалта туйлахашье байна.

Б. Дымбрылов,
манай корреспондент.

☆ ☆

Энэ жэлдэ Зэдын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид кукурузын баян ургаса ургуулаа. Кукурузын эшэнүүд хоёр метр тухай, үшөө дээшэньье үндэртэй болотороо ургаһан байна. Энэ колхозойхид мүнөө кукурузынгаа полинуудые хуряажа, шанар һайнтай силос даража байнхай. Энэ колхозойхидто кукурузынгаа баян ургаса хуряалгадань аймагай центрын хүдэлмэришэд болон албахаагшад ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Петропавловка тосхоной дунда һургуулиин багшанар тус колхоздо кукурузын ногоон эшэ намаануудые тракторна тэргэдэ тээжэ байна.

Ф. Моренецын фото.

★ ★

Унжагайржа, ургасаяа гутаана

Курумкан тосхоной хүдэлмэришэд, албахаагшад кукурузын һайн ургаса ургуулһан Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо туһалхын тула эмхитэйгээр гараһан байна. Илангаяа Курумканай дунда һургуулиин коллектив һайн жэшээ харуулна. Энэ һургуулиин 20 гаран багшанар, хэдэн арбаад һурагшад Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо оролдосотойгоор хүдэлмэрилнэ. Багшанар З. Б. Сажинов, А. Дандаров, аймагай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд П. Манзаров, Д. Кушкина, З. Цыденова, Е. Тоглоев, А. Маракулина болон бусад кукуруза хуряалгада, мүн силос даралгада илангаяа ехэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Гэбэшье, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, Баргажанай МТС-эй дирекци малай угаа үнэтэй шэмэтэ тэжээл болохо кукурузаар силос даралгада эртээнһээ анхаралаа хүсэд хандуулаагүй, туһалхаяа ерэһэн хүдэлмэрилэгшэдэй хүсые зүбөөр эмхидхэхын түлөө оролдоогүй байха юм. Жэшээлхэдэ, август һарын һүүл багта колхоздо хүдэлмэрилхээ ерэһэн аймагай центрын 120 хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшад силос даралгада хүдэлхэ тракторай үгы дээрэһээ бүхэли үдэр миин байгаа. Иимэ баримтанууд нэгэтэ бэшэ ушардаг байна.

Туһалхаяа ерэһэн хүнүүдые миил байлгахаһаа гадна, тус колхоз силос болгон даргдахаар сабшагдаһан кукурузын ногоон эшэ памаае поли дээрэ хэдэн үдэр хэбтүүлжэ, гутаахынь гутаажа, үжөөхынь үжөөжэ байна. Иимэ эбсэшэгүй байдал ямар шалтагаанһаа тохёолдооб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, кукурузын эшэ набшаһа зөөхэ автомашинануудай дутамаг байбашье, колхозой правлени хэмжээ абанагүй. Хоёрдохёор, силос даралга дээрэ МТС-эй техникэ бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана. Жэшээлхэдэ, МТС-эй тракторна сенокосилкын машинист Гуржаб Самбаев агрегадайнгаа хойноһоо техническэ харууһа муугаар хэдэг дээрэһээ саг үргэлжэ һаатуулна.

Мургунай сомоной Совет (түрүүлэгшэнь нүхэр Почёткин) хүдөөгэй ажалшадые кукуруза болон таряа хуряалгада хүсэд элсүүлжэ шаданагүй.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени, партийна эхин организаци бии байгаа машина техникээ, хүн зоноо элсүүлжэ, кукуруза хуряалгые, силос даралгые һаяын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ ёһотой.

В. Будаев.

Комсомолой найдабариие хүндэтэйгөөр харюулна

Шүүдэр үшөө хатаадүй, ногооной үзүүрээр ялалзан наадажа байгаа һэн. Орьёл торьёл хадануудаар хүреэлэгдэһэн талмай хүхэрэн харагдана. Энэ хадаа Бичурын аймагай «Коммунизм» колхозой огородой поли юм. Огородой бригадир коммунист Пурбэ Аюров бидэнтэй хөөрэлдэһөөр ябатараа, моринойнгоо жолоо татан хургаараа заажа:

—Тээ тэрэ урда захада хүдэлжэ байһан хоёр басагадые харана аабзат? Тэдэнэр городһоо комсомольско путёвкоор ерээ юм. Ямаршье ажалда бэрхэ, шударгы басагад даа. Февралиин хүйтэн соо ерэһэнэйнгээ үглөөдэр огородой полидо наг шэбхэ гаргалсажа эхилһэн юм. Тэрэ гэһээр манай бригадада хүдэлнэ,—гэбэ. Бургааһанай ойрохи хашаада морёо уяад, тэдээн тээшэ ошобобди. Ойронь ерэхэдэ үндэр набтараараа адлихан, хара нюдэтэй, сэлмэг шарайтай эгэшэ дүү хоёртол адли басагад байба. Бригадир Аюров басагадай хэһэн ажал харахадаа урмашаһан янзатай:

— Сайн байна!—Энэ залуу нүхэртэй танилсагты.

—Нэля Панченко, Галя Солянкина, — гэлдэн басагад ээлжээгээр гараа үгэбэ.

—ПВЗ-дэ хүдэлжэ байһанаа партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолтой танилсаад, хүдөө ажахые эрид хүгжөөлсэхын түлөө бидэнэр комсомольско путёвкоор хүдөө гараха гэжэ шиидээ һэмди. Тиигээд «Коммунизм» колхоздо ерэхэдэмнай түрүүлэгшэ огород дээрэ хүдэлхөөр эльгээгээ һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо бидэнэр огородто хүдэлжэ байнабди. Ажал хүдэлмэримнай яһала урагшатай. Түрүүшын үедэ овощь һуулгаха, тариха, уһалха болоходоо дүй дүршэлгүй байжа ядалсагша һэмди. Хуушанай огородник Доржи дархан ходо манда заажа, туһалалсажа байгаа. Библиотекэһээ ном абажа уншажа, овощной культурануудые ургуулгатай танилсаабди. Мүнөө жэлэй ганданги байгаашье һаань, овощынай жэгдэ һайнаар эдеэшээ, —гээд Галя Солянкинань мантагар томо үгэрсэ харуулна.

Һүүлээрнь помидорой, мангирай, морковиин, капустын, хартаабхын ургасануудые харабабди. Теэд ябахада ёһотойл эзэнэй оролдолго харагдана.

«Сүлөөтэй сагаа хайшан гэжэ үнгэргэнэт? гэжэ асуухада Нэля Панченко ингэжэ хөөрэнэ: — Һайнаар даа! Городойхиһоо дутуугүй. Ажалайнгаа һүүлээр үдэшэндөө клуб ошожо, танца нааданабди. Һонин гэхэдэ, ёохор хатаржа һураабди. Шэнэ газетэ, журналнуудые ходо-доо уншадагбди. Манда энээнһээ ондоо үшөө юун хэрэгтэйб даа. Парти, комсомол маниие хаана эльгээнэб, хаана хэрэгтэй болонобибди, тэндэл ажаллаха гэһэн манай уялга ха юм. Колхознай маниие гэр байраһаа эхилээд, бүхы хэрэгтэй юумээр хуу хангаа. Тиихэдэ манай зорилго гэхэдэ, һайнаар ажаллажа, түрэл колхозоо али болохоор урагшань таталсажа, Эхэ һайхан орондоо баян ургасынгаа дээжые үгэжэ, маниие хүмүүжүүлжэ, хүл дээрэмнай табиһан аша туһынь харюулха ёһотойбди,—гэжэ һанагшаб гээд, Нэля һаяхан бултайһан буртаг үбһэнүүдые зулгаан хаяна...

—Үгэрсээ хоёрдохёо хуряажа гүрэндөө тушаагаабди. Мүнөө бэшэ овощёо хуряажа байнабди. Хюруугай унатар хамаг юумэн үрдижэ эдеэшэхэ байха,—гээд Пурбэ Аюров хөөрэлдөөндэ оролсоно.

—Дядя Пурбэ, бидэнэр мүнөө жэлһээ хүдөө ажахын техникумдэ заочноор һуралсаха хүсэлэнтэйбди, —гээд Галя Солянкина харюу хүлеэн зогсоно.

—Тон зүб, һурахал хэрэгтэй. Таанар һая хори хүрэжэ ябанат, залуут, —гэжэ бригадир зүбшөөнэ.

—Һуралсалдамнай баһа хүгшэн залуу гэжэ байдаггүй хамнай даа, —гээд Нэля саашань үргэлжэлүүлнэ.—Мүнөө үбэл колхоздо агротехническэ һуралсал эмхидхээ һаа ехэл һайн һэн даа. Курса огородой хүдэлмэрилэгшэдтэ илангаяа туһатай байха һэн.

—Үгы, дядя Пурбэ, тиимэ һуралсал эмхидхэгдээгүй юм гү?

—Үгы даа, Галя. Колхоздомнай тэрэниие хүтэлбэрилжэ байха хүн үгы гэжэ шалтаг баридаг юм. —Агроном бии ха юм.

—Агроном биил аад, анхарал оролдолгоо гарганагүй ха юм,—гэжэ бригадир харюусана.

Партиин уряалаар хүдөө гараһан хоёр комсомолка ингэжэ огородой ажал дээрээ шударгыгаар, хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлмэрилжэ байдаг юм.

Ц. Хамаев.

Овощиин үндэр ургаса

Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозой Цыренжап Пурбуевагай хүтэлбэрилдэг звено мүнөө зун үгэрсын баян ургаса ургуулһан байна. Энэ звеногойхид 10 гектар овощь, 4 гектар үгэрсэ, 5 гектар капуста, 1 гектар помидор тариһан байгаа. Ургасые буртаг үбһэндэ даруулангүй, саг соонь харууһалһанай, һайнаар уһалаад, нэмэлтэ тэжээл хүсэд оруулһанай ашаар тэдэнэр мүнөө үндэр ургаса хуряана. Жэшээнь 4 гектар талмайн га бүриһөө 189 центнер гэхэ гү, хамта 756 центнер ургаса хуряагаа. Хуряалгын дүүрэтэр гектар бүриһөө үшөө 30-аад центнер үгэрсэ хуряаха уялга абаад, звеногойхид оролдосотойгоор хүдэлмэрилжэ байна.

И. Фролова, Саянтын МТС-эй ахалагша инструктор-бухгалтер.

ПОЛЯРНА ТОЛОН

...ба Урда полюс шадар нэгэ ...юд лэ үргэн ехэ толотолго ...байдаг. Энээниие полярна ... али Хойто зүгэй толон гэл... ... толон хадаа байгаалиин ...хан, һонирхолтой үзэгдэл... ...энииинь юм. Полярна то... ... янзын түхэлтэй, үнгэтэй ...

...дэ полярна толон тэнгэ... ...ада байһан асари томо ду... ...элтэй, досоо талаарнь эли ...урлаа, хүбөө татагдаһан ...харгдадаг юм. Ута богонёо... ...рөө ондо ондоо дугаанууд ...уяануудһаа полярна толон ..., заримдаа тэнгэридэхи ...байраяа саг зуура хубил... ...дaг хэдэн дабхар бүхэгэр ... боложо харагдадаг.

...а толон нэгэл янзаар, нэ... ...ээр толотодог бэшэ юм. ...дэ тэндэ элдэб үнгын туяа ... нэгэ үедэ үгы, нэгэ үедэ ...жо, миралзажа үзэгдэдэг. ...и үедэ һалхинда хиидэжэ ...ентын гү, али долгилжо, ...байһан гоёолто хүбөөгэй ...он харагдадаг.

...а бүхы тэнгэри гү, али ... хахад нэгэ унтаржа, нэгэ ...дохолжо, жэржэгэнэжэ, ... хаяада сугларжа, ниилэ... ...н шэнги гайхамшагта үзэг...дадаг юм.

... өөдэ зурылдаһан, һар... ...н һэбюурнүүд шэнги гонзо... ...ор туяанууд шара улаан ...алиханаар шара боложо, ...улаан, улаанһаа бүдэхир ...ложо байдаг. Эдэ зурыл...анууд түрүүн байһан бай... ...та хажуу тээшээ боложо, ...лаанаа хубилган, үнгэ бу... ... толордог юм.

Полярна толон олонхидоо гэнтэ бии болошодог. Тиигээд нэгэ хэды минута болоод үгышье болошохо, олонхи ушарта хэдэн часай турша соо гэнтэ гэрэлтэй, гэнтэ бүдэхир, элдэб түхэлтэй, байратай боложо, гоё һайхан угалза, зураг мэтээр толордог.

Полярна һүртэ ехэ толон ямар шалтагаанһаа болоноб гэжэ мэдэхэгүй байһан дээрэһээ үни урда сагһаа хойшо хүнүүд байгаалиин энэ үзэгдэлһөө айдаг, бурхан тэнгэритэй холбодог байгаа юм. Полярна толон заабол дайн сэрэгэй, үхэл үбшэнэй һүлдэ тэмдэг гээшэ гэжэ мухар һүзэгтэд тайлбарилдаг һэн. Мүн манайшье үедэ полярна толонһоо жэхыдэг, һэжэглэдэг хүнүүд һулагүй бии юм. 1941 оной июниин 18-да болоһон ехэ толон холо газарта харагдаһан байна. Манай Улан-Удэ городойхидтошье харагдаа һэн. Тиигээд тушаан болоходоо тэрэнэй һүүлээр нэгэ хэды хоног үнгэрөөд байхадань, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилһэн байна. Энэнь зарим мухар һүзэгтэндэ ташуур боложо, тэдэнэр байгаалиин энэ туяаталгые «өөрынхеэрээ», дайн-сэрэгэй болохо һүлдэ тэмдэг, муу ёро гээшэ гэлсэһэн юм.

Полярна толон ходо боложо байдаг дээрэһээнь, Хойто зүгэй арадууд дадашанхай туладаа тэрээниие «далда, нюуса, бурхан тэнгэриин» хүсэнтэй оройдоошье холбодоггүй, байгаалида болодог юрын үзэгдэл гэжэ тон зүб ойлгодог юм.

Үнэндөө полярна толон юун гээшэб, ямар шалтагаанһаа болоноб, тэрэниие наука юун гэжэ тайлбарилнаб гэхэдэ иимэ байна:

Ородой агуухэ эрдэмтэн М. В. Ломоносов полярна толотолгые тон түрүүн зүбөөр тайлбарилһан байна. Полярна толон электрическэ разрядуудта үзэгдэдэг толотолгодо өөрынгөө шанар шэнжээр, бии бололгоороо адли юм. Тиимэ хадаа Хойто зүгэй толон агаарта бии болоһон электрическэ хүсэнһөө болоно аабза гэхээр байна гэжэ М. В. Ломоносов хэлээ һэн. Энэ тобшололойнгоо зүб бурууень шалгахын тулада М. В. Ломоносов шэнгэрэнги газуудай толоролго ухаалан шэнжэлһэн, мүн иимэ газ соогуур электрическэ ток оруулаад үзэһэн байгаа. Тиихэдэнь газ бүхэн ондо ондоогоор гэрэлтэдэг: зорюута түхеэрэгдэһэн хоолойгоор электрическэ ток оруулхада, тэрээн соо элдэб газуудһаа бүридэһэн юрын агаар байбал ягаабтар хүхөөр, водород—сэнхир хүхэбтэрөөр, неон — улаанаар, аргон — хүхэржэ гэрэлтэдэг байба.

Шэнгэрэнги газууд соогуур электрическэ тогой ябахада газууд юундэ гэрэлтэнэб? Бүхы бодосууд, тэдэнэй тоодо мүн газуудшье тон жэжэхэнүүд хубинуудһаа — атомуудһаа бүридэдэг. Атомууд положительнаар һомологдоһон ядроһоо, тэрэниие тойрожо ябадаг отрицательнаар һомологдоһон электронуудһаа бүридэдэг юм. Элдэбын химическэ элементын атомууд ниилэжэ, бодосуудай молекулнууд болодог. Электрическэ тогой хатуу бодос, металлнууд соогуур, шэнгэрһэн газ соогуур гарахадань электронууд электрическэ тогые дамжуулдаг юм. Шэнгэрһэн газуудтай хоолой соогуур электронууд түрибэлгүй түргэнөөр ябаха зуураа шэнгэрһэн газай атомуудтай ба молекулнүүдтэй мүргэлдэнэ, нэшэсэлдэнэ, тиихэдэнь толон бии болоно гэжэ Ломоносов тобшолол хэһэн байна.

Саашадаа полярна толон тухай эрдэм ухаанай хүгжэхэдэ, М. В. Ломоносовой тобшолол зүб гэжэ элирһэн байгаа. Зүгөөр XIX зуун жэлэй хоёрдохи хахадта полярна толотолгын бололгодо ганса атмосферэдэ болодог электрическэ процессууд нүлөөлдэг бэшэ, харин Нарһнаа ерэдэг жэжэхэн һомологдоһон хубинууд нүлөөлдэг гэжэ элирүүлэгдээ һэн.

Полярна толоной үзэгдэдэг доодо хилэнь 95—110 км., хаа яахан болодог улаан үнгэтэй полярна туяа 65—70 километр үндэртэ харагдадаг, юрэнхыдөө 200—300 километр, заримдаа 500 километр үндэртэ полярна туяаталга үзэгдэдэг байна. Орожо байһан наранай гэрэлээр гэрэлтүүлэгдэдэг атмосферэдэ 1000—1100 километр үндэртэ үзэгдэдэг бүрэгэр ягаан, хүхэ үнгэтэй полярна толон һаяшаг үзэгдээ юм. Тиихэдээ газарай нюурууһаа дээшэ 70-һаа эхилээд 1100 километр хүрэтэр полярна туяаталга үзэгдэдэг гээшэ.

Газарһаа дээшэ хэдэн зуун километр болоходо агаар шэнгэрдэг, мүн атмосферын агаарай гэрэлтэлгэ газуудай хоолой соо гэрэлтэһэнтэй адлирхуу байдаг, атмосферын дээдэ үенүүдтэ электрическэ тогой (электронуудай ба ионуудай урадхалай) бии боложо, шэнгэрһэн агаар соогуур гарахадань полярна толон үзэгдэдэг.

Зүгөөр, хаанаһаа иимэ һомологдоһон хубинууд урдажа ерэнэб, хаанаһаа гаранаб гэжэ асуухаар.

Һомологдоһон тиимэ хубинууд Наранһаа тарана гэжэ наука тайлбарилна. Ехэнхидээ водород, гели гэһэн хүнгэн газуудһаа, бусалжа, орьёлжо байһан газ дүрсэтэй металлнуудһаа Наран бүридэдэг. Бодосуудай харилсан нүлөөлэлгэһөө боложо, Наран соо атомна хүсэн бии болодог. Иигэжэ гараһан атомай түрибэлгүй ехэ хүсэнһөө Наран гэрэлтэнэ гээшэ. Наранай газаа талаһаа һомологдоһон хубинууд үргэн ехэ урадхал боложо, зүг бүхэн тээшэ тарадаг. Тэдэнэй багахан хубинь Газарта хүрэжэ ерэдэг байна.

Манай Газар угаа томо суранзан юм гэжэ бидэ мэдэнэбди. Иимэ суранзанай полюсуудынь географическа полюсуудта (Хойто ба Урда) дүтэхэн байдаг. Наранһаа гарадаг һомологдоһон хубинууд Газарһаа холошог зайтай ябахадаа Газарай суранзанай холуур тараһан полидо орожо, тус полидо нүлөөлэгдэн, шэглэлээ хубилгажа гажадаг. Наранһаа гараһан эдэ һомологдоһон хубинууд суранзанай политой харилсаһанһаа боложо, Газарай суранзанай полюсууд руу шэглэн ошодог, тиигээдшье полюсуудта Газарай гэрэлтүүлэгдээгүй талаһаань орожо ерэдэг. Дээрэ хэлэгдэһэн эдэ баримтанууд полярна туяаталгын яахадаа имагтал Хойто ба Урда полюс шадар, ехэнхидээ һүниндөө болодогыень тайлбарилна.

Наранһаа гараһан электронуудай, ионуудай урадхалһаа дулдыдажа, полярна туяаталга болоно гэһэн тобшолол мүн бэшэшье баримтануудаар гэршэлэгдэнэ.

Жэшээнь, нэгэ хэды саг болоод Наранай газаа талаһаань хуйлаһан, бусалһан айхабтар ехэ газууд сугларжа хүрэхэдөө «наранай толбонууд» шэнгеэр манда харагдадаг. Эдэ «толбонуудай» бии болоһоной һүүлээр гэрэл ехэтэй үргэн полярна туяаталга үзэгдэдэг. Мүн иимэ толбонуудай бии болоходо суранзанай шуурган (Газарай суранзанай полиин хэлбэлзэлгэ, дорьболго) болодог.

Яахадаа Наранай газаа талаар «толбонуудай» бии болоходо полярна толон үлүү ехэ болоноб гэхэдэ, эдэ толбонууд айхабтар түргэнөөр тарадаг, һомологдоһон хубинуудые юрын байдалда ороходоо үлүү ехээр гаргадаг байна.

Һомологдоһон хубинууд үдхэн агаартай атмосферэдэ (90—95 километр үндэртэ) ороходоо түрибэлгүй ехээр аалидадаг, ионуудые бии болгохо, нейтральна атомуудые, молекулнүүдые бута сохихо шадалгүй, атмосферын доодо үенүүдтэ орохо хүсэгүй болошодог. Тиимэһээ ямаршье полярна туяаталгын болоходо доодо хилэнь эли тодо, хүбөө шугам шэнги байдаг юм.

Полярна туяаталга тухай теоретическэ тобшололнуудай зүб бурууень шалгахын тулада эрдэмтэд суранзанай полюсуудтай Газарай хэб хэжэ, тусгаар аппарадаар энэ хэб тээшэ шэглүүлэн электронуудые табиһан байна. Тиихэдэнь электронууд шэглэн ябаһан зүгөө хубилган, ехээр гажажа, Газарай хэбэй суранзанай полюсуудай ара талаһаань суглардаг байба.

Иигэжэ теоретическэ тобшололнуудай зүб байһаниинь үшөө дахин гэршэлэгдэһэн юм. Полярна толоной элдэб янзын үнгэтэй, дүрсэтэй бололго, суранзанай полиин түргэн хубилалга Наранһаа ерэһэн һомологдоһон хубинуудай ондо ондоо байдагһаань дулдыдана. Суранзанай полиин сула хэлбэгэлзэжэ, дорьбожо байдагһаа дугаатай жэржэгэнэхэ, элдэб үнгэтэй болохо, толоноойнь нэгэ унтарха, нэгэ носохо ябадал үзэгдэдэг.

Бидэ мүнөө полярна толон тухай хөөрэлдөөд байхадаа, энэ гайхамшагта үзэгдэл хадаа наукада элирүүлэгдэһэн байгаалиин хуули ёһоньһоо дулдыдадаг юм, тэрэ ямаршье юрэ бусын хүсэнтэй холбоогүй юм гэжэ ойлгобобди.

К. ЗОЛТОЕВ, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Бурят-Монголой пединститутай доцент, физико-математическа наукануудай **кандидат.**

Чехословацка Республикада ороohото культурануудай хуряалга дүүрэжэ байна. Агротехникые амжалтатайгаар хэрэглэhэнэй ашаар чехословацка таряашад энэ жэлдэ hүүлэй арбан жэл соо үзэгдөөгүй ехэ ургаса хуряаба. Орон соо дунда зэргээр гектар бүриhөө 30 центнер ургаса хуряагдаа. Промышленна предприятинууд болон эмхи зургаануудай ажалшад таряа хуряалгада ехэ туhаламжа үзүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: братиславска областиин Прпстржек гэжэ хүдөө ажахын нэгэдэмэл кооперативай гэшүүдтэ туhаламжа үзүүлхэсэ предприятиhаа ерэhэн хүдэлмэрилэгшэд.

Чехословацка телеграфна агентствын фото.

Чехословакида машина бүтээлгые харуулха выставкэ нээгдэхэнь

ПРАГА, сентябриин 8. (ТАСС). Сентябриин 11-дэ Чехословакиин Брно гэжэ городто машина бүтээлгые харуулха выставкэ нээгдэхэнь. Энэ хадаа машина бүтээлгын промышленностиин гаргаhан зүйлнүүдые харуулха Чехословаки доторхи эгээн ехэ выставкэ болоно. Мүнөө үедэ Чехословакиин машина бүтээлгын промышленностиин үйлэдбэрилдэг 30 мянган янзын зүйлнүүдэй дундаhаа шэлэгдэжэ абтаhан 4 мянга шахуу элдэб машинанууд выставкэ дээрэ харуулагдаха байна.

Элдэб янзын металл отолдог станогууд, прессүүд, электротехническэ түхеэрэлгэ, юумэ үргэхэكранууд, насосууд, локомотивууд, шэнээр бүтээгдэhэн түмэр замай вагонууд, керамическа ба хирпиисын заводуудта хэрэгтэй машинанууд, шэнэ маркын «Шкода» гэжэ автомобильнууд, хүдөө ажахын машинанууд, бүд нэхэлгын станогууд ба бусад машинануудые выставкэ дээрэ хүнүүд хараха байна.

Хариин 100 гаран фирмэнүүдэй түлөөлэгшэд выставкэдэ ерэхэ юм. Тэдэнэр чехословацка машинануудые худалдажа абаха аргатай байна.

Венгриин зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай шиидхэбэри

БУДАПЕШТ, сентябриин 7. (ТАСС). Венгерскэ Арадай Республикын Министрнүүдэй Совет агууехэ дүрбэн гүрэнэй Женевскэ зүблөөнэй hүүлээр уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалай hуларhаниие хараадаа абажа, уласхоорондын байдалые саашадань hулаируулха ба гүрэнүүдэй хоорондоо бэе бэедээ этигэхэ ябадал hэргээн тогтоохо хэрэгтэ ашагтай туhа нэмэри хэхэеэ хүсэжэ, 1955 оной декабриин 31 болотор Венгерскэ Арадай Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тооe 20 мянган хүнөөр хоросхо гэhэн шиидхэбэри абаба гэжэ венгерскэ телеграфна агентство дамжуулаа.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооhон дээрэhээ алмагдаха материальна зөөри арадай ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ, социальна хэрэглэмжэдэ ашаглагдаха байна. Армиhаа табигдаhан сэрэгшэд ба офицернүүд хүдөө ажахыда ба промышленностьда, тэрэшэлэн арадай ажахын бусад hалбаринуудта ба элдэб эмхи зургаануудта хүдэлмэридэ оруулагдаха.

„Советскэ Союзда ошолго бидэндэ угаа ехэ нүлөө үзүүлээ“

ОСЛО, сентябриин 8. (ТАСС). Кит агнаха талаар уласхоорондын комиссиин сесси энэ зун Москвада болоhон байна. Тус сесси дээрэ норвежскэ делегациие толгойлжо ябаhан норвежскэ банкын главна директор урдань байhан Гуннар Ян гэгшэтэй хэhэн хөөрэлдөөгөө «Фрихетен» газетэ тунхаглаба. «Советскэ Союздахи ажабайдал тухай өөрынгөө hанамжые би хубилгаха ёhотойб» гэhэн гаршагтайгаар тус хөөрэлдөөн толилогдобо.

«Ном уншажа, Советскэ Союздахи ажабайдал тухай минии досоо түрэhэн hанамжа хадаа тэндэ минии өөрөө ошоhоноймhүүлээр түрэhэн hанамжада орходоо огто ондоо байгаа,—гэжэ Гуннар Ян хэлээ.—Москва Ленинград хоёр айхабтар сэбэр городууд гэжэ би hананаб. Москвагай зон гол түлэб hайнаар хубсаланхай байна. Москвадахи хүдөө ажахын выставкын гайхамшаг hайхан байhаниие хэншье арсажа шадахагүй. Бидэниие тон ехэ хүндэтэйгөөр угтаа. Советскэ Союз хадаа хүгжэжэ байhан общество мүн гэжэ би hанаандаа тодорхойгоор ойлгожо абааб. Советскэ хүнүүд бидэнэй hанаhанда орходоо ехэ сүлөөтэй ба хүнгэн hайн байна. Советскэ Союзда ошолго угаа ехэ нүлөө үзүүлээ гэжэ конференцидэ хабаадаhан хари хүнүүд ниитээрээ hанаhан байна. СССР-эй эгээлэй хүнүүд эб найрамдал сахихые үнэн зүрхэнhөө хүсэнэ гэжэ би этигээб».

Американска сэрэгэй базануудые үргэдхэлгэдэ эсэргүү тэмсэлые эб найрамдал хамгаалха японско комитет дэмжэнэ

ПЕКИН, сентябриин 8. (ТАСС). Сунакава город шадар байгуулагдаhан Тацикава гэжэ американска авиабазые үргэдхэлгэдэ эсэргүү тэмсэл хэжэ байhан Сунакава городой хүн зониие бүримүhэн дэмжэхэ гэhэн шиидхэбэри эб найрамдал хамгаалха японско комитедэй секретариат абаа гэжэ токийско хэблэлэй мэдээсэлнүүдые эшэ баримталан Синьхуа агентство дамжуулба.

Сунакавын хүн зондо мүнгэн зөөри суглуулхыень ба Тацикава гэжэ авиабазые үргэдхэлгэдэ эсэргүү петици доро гараа табихыень эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг Япониин ниитын бүхы организацинуудые эб найрамдал хамгаалха японско комитедэй секретариат уряалба.

Гетеборгдохи шатарай турнир дээрэ

ГЕТЕБОРГ, сентябриин 8. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** 14-дэхи турта Геллер—Панно, Керес—Найдорф, Спасский — Пильник гэгшэдэй партинууд зоной анхаралые татаба. 3 советскэ шатаршад 3 аргентинецүүдтэй уулзаhан байна. Эдэ партинууд 10-дахи ябадал хүрэтэрөө адляар эхилбэ. 11-дэхи ябадалдаа Геллер, удаань Керес ба Спасский бодоёо үгэжэ, шанга добтолго хэжэ оробо. Тиигээд Геллер 23-дахи ябадалдаа Панное шүүгээ. Найдорф Пильник хоёр хамгаалалта хэбэшье, хоюулаа булигдаhан байна.

Бронштейн Мединые шүүгээ.

Фудерер Доннертой наадахадаа бодоёо алдаад, шүүгдэшоо. Штальберг Сливые диилээ.

Сабо — Филипп, Пахман—Рабар, Иливицкий — Бисгайер гэгшэд тэнсэбэ. Петросян — Гимар гэгшэдэй парти дүүргэгдээгүй үлөө.

ГЕТЕБОРГ, сентябриин 8. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Мүнөөдэр дүүргэгдээгүй партинууд наадагдаба. Медина Иливицкидэ шүүгдээ. Штальберг — Пахман, Найдорф — Петросян гэгшэд тэнсэбэ. Мүн Гимар—Доннер гэгшэд тэнсээ. Петросян Гимарые шангаар добтолжо, шүүhэн байна.

Үглөөдэр 15-дахи тур болохо.

Гроссмейстер **И. Бондаревский.**

Лондондохи англо-греко-турецкэ хэлсээнүүд таhалдуулагдаба

ЛОНДОН, сентябриин 8. (ТАСС). Үсэгэлдэр Лондондо Англиин, Грециин ба Турциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй ээлжээтэ хаамал заседани болоо. Тэдэнэр Дундада далайн зүүн районой сэрэгэй ба политическэ асуудалнууд тушаа хэлсээ хэжэ байна. Эдэ хэлсээнүүдэй гол темэнь Кипр аралай статус болоно.

Мүнөө английска колони байhан Кипрын статус тушаа хэлсээ хэhэн оронуудай хоорондо арсалдаан гараhан дээрэhээ энэ заседаниин hүүлээр хэлсээнүүд тодорхой бэшэ болзороор таhалдуулагдаба. Греци энэ аралай хүн зондо бэеэ тодорхойлхо эрхэ олгоё гэнэ. Зүгөөр, тэрэниие Грецитэй нэгэдүүлээ hаа, Кипр дээрэ английска сэрэгэй база үлөөхые зүбшөөнэ; Турци хадаа Кипрын статусые юрэдөөшье хубилгахагүй hэмди гэнэ. Хэрбээ хубилалта хэгдээ hаа, Кипр Турцида оруулагдаха ёhотой гэжэ мэдүүлбэ; Англи хадаа Кипрые өөрынгөө мэдэлдэ байлгаха эрилтэ хэнэ, тиихэдээ энэ аралай хүн зондо зарим тэды «өөрын захиргаан» олгохые зүбшөөрнэ.

Үсэгэлдэрэй заседани дээрэ Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Макмиллан английска хараа бодолые тодолон хэлэхэ зуураа, Кипрын «өөрын захиргаанай» түхэлынь «стратегическэ эрилтэнүүдтэй» зохилдохо ёhотой гэжэ мэдүүлээ. Тиихэдэ Кипрын гадаадын харилсаануудай, хамгаалалтын ба аюулгүй байдалай талаар бүхы эрхэ түлөөлэлгэ урданайхидаал адляар английска губернаторай гарта байха ёhотой. Кипрын правительствын толгойлогшын тушаалда дэбжүүлэгдэхэ кандидатура губернаторай hайшаалаар хэгдэхэ ёhотой.

Грециингшье түлөөлэгшэ, Турциингшье түлөөлэгшэ Макмилланай дурадхалые зүбшөөбэгүй.

Хэлсээнүүдэй буруу hүрэhэн тухай английска газетэнүүд ехээр бэшэнэ. «Таймс» газетэ Кипрын хүн зондо бэеэ тодорхойлхо эрхэ олгохо гэhэн эрилтые буруушаана. «Англи хадаа хэлбэришэгүй байхыень (Кипрын статусые хубилгаха ябадалые зүбшөөхэгүйень. — **Ред.)** турогуудые тухирhан, бэеэ тодорхойлхо эрхэ олгогдожо болохогүй гэжэ харуулхын тула бидэниие зүблөөндэ уриhан байна гэжэ грегүүд ба Кипрын греческэ хүн бодоно» гээд тус газетэ бэшэнэ.

«Өөрынгөө ерээдүйн байдалые мэдэхэ эрхэ өөртэнь олгохо тухай» Кипрын хүн зоной эрилтые англичанууд дэмжэхэ зэргэтэй гэжэ «Дейли Уоркер» газетэ бэшэнэ.

Греко-турецкэ харилсаанууд тушаа

ЛОНДОН, сентябриин 8. (ТАСС). Энэ hарын hүүлээр хэгдэхэ НАТО-гэй агаарай-сэрэгэй ба далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй манёврнуудта Греци хабаадахагүй гэжэ Хойто-атлантическа союзай Дундада далай дээрэхи далайн-сэрэгэй хүсэнүүдые командалагшада Греци мэдүүлээ гэжэ английска радио мэдээсэбэ.

ПАРИЖ, сентябриин 8. (ТАСС). Энэ hарада Анкарада Грециин, Югославиин ба Турциин штабуудай начальнигуудай зүблөөн болохо байhан аад, хойшолуулагдаба гэжэ парижска радио мэдээсээ.

Турцидахи байдал тухай

АНКАРА, сентябриин 8. (ТАСС). Турциин министрнүүдэй кабинет Стамбулда сентябриин 7-ной үдын хойно заседани хэжэ, Стамбулда ба Измиртэ, тэрэшэлэн Анкарада осадна байдал дахин соносхохо гэhэн шиидхэбэри абаа гэжэ «Зафер» газетэдэ толилогдоhон правительственна коммюнике соо хэлэгдэнэ. (Сентябриин 6-да Стамбулда ба Измиртэ осадна байдал соносхогдоод, сентябриин 7-ной үглөөгүүр болюулагдаhан байгаа).

Осадна байдалда оруулагдаhан Вилайетэдэхи сэрэгүүдые командалагшаар 3-дахи армиие командалагша корпусной генерал Нуреттин Акноз томилогдобо.

Газетэ тэрэшэлэн Турциин президентын канцеляриин коммюнике толилбо. Республикын президент Баяр сентябриин 12-то меджлисэй онсо сесси зарлаха тухай соносхобо гэжэ тэрээн соонь хэлэгдэнэ.

Сигемицу Даллес хоёрой хэлсээнэй дүнгүүд тушаа Японидо хэгдэhэн hанамжанууд тухай американска хэблэл бэшэнэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 8. (ТАСС). Сигемицу Даллес хоёрой хэлсээнэй hүүлээр Вашингтондо тунхаглагдаhан хамтын коммюнике Японидо ехэ дурагүйтэлгэ гаргаба гэжэ Токиоhоо абтаhан мэдээсэлнүүд гэршэлнэ.

«Шэнээр зэбсэгжэлгэ хэхэ ба Японидо американска сэрэгүүдэй байха тухай асуудалаар парламентда шиидхэхы байлдаан лаб болохонь гээшэ ха... Энэ юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, Вашингтондохи хэлсээнүүдэй үедэ Сигемицу зэбсэгжэлгые шангадхахаб гэhэн үгэеэ үгөө юм гү, илангаяа хилын саана японско сэрэгүүдые эльгээхэ гэhэн хараа бодолые тэрэ зүбшөөгөө юм гү гэhэн асуудалаар ехэ тодо бэшэ hанамжа эндэ бии байна. Иимэрхүү уялганууд үгтөөгүй гэжэ Вашингтондохи японско посольствын хэhэн найдуулгануудзүүнэй ба нейтралистска бүлэгүүдэй hанаае заhаагүй. Тиин мүнөө зүүнэй ба баруунай социалистнууд японско парламентын онсо сессиин эхилхэдэнь этигэл найдабари олгохогүй тухай дурадхал оруулхаяа бэлдэжэ байна» гэжэ «Крисчен сайенс Монитор» гэжэ газетын токийска корреспондент Уокерай мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Японидохи американска хэдэн авиабазануудые үргэдхэхэ гэhэн мүнөөнэй түсэбүүдтэ эсэргүү ехэ хүдэлөөн боложо байhан тухай саашадань Уокер мэдээсээд, «Япониин хамгаалалта тухай» асуудалаар парламентда «ехэ тулалдаан» болохо гэжэ хэлэбэ. Японидо США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй байха условинууд тухай захиргаанай хэлсээе шэнээр хаража үзэхын түлөө хүдэлөөндэ мүнөө зүүнэй талынхидhаа гадна, элдэб шэглэл баримталдаг олон политическэ бүлэгүүд хабаадана гэжэ американска корреспондент тэмдэглэнэ.

Токиодо Сигемицу мэдүүлгэ хэбэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 8. (ТАСС). Мүнөөдэр Вашингтонhоо Токиодо бусажа ерэhэн Япониин гадаадын хэрэгүүдэй министр Сигемицу хадаа Япониhоо газаа тээшэ японско солдадуудые эльгээхэ тухай ямаршье уялга США-да үгөөгүйб гэжэ аэродром дээрэ мэдүүлээ гэжэ Юнайтед Пресс агентствын корреспондент Токиоhоо дамжуулба.

«Хилын саана өөрынгөө сэрэгые Япони эльгээхэ гэжэ минии үгэеэ үгэhэн тухай алдуутай мэдээсэлые тунхаглаhаниие ехэтэ халатланаб» гэжэ Сигемицу пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ. «Иимэ мэдээсэл хэхэ ямаршье үндэhэ баримта байгаагүй, — гэжэ Сигемицу хэлэбэ. — Хамгаалалгын японско сэрэгүүд манай өөрын хамгаалалтада хэрэглэгдэхэ ба хилын саана эльгээгдэхэгүй ёhотой. Би энэ хараа бодолые ходо хамгаалнаб».

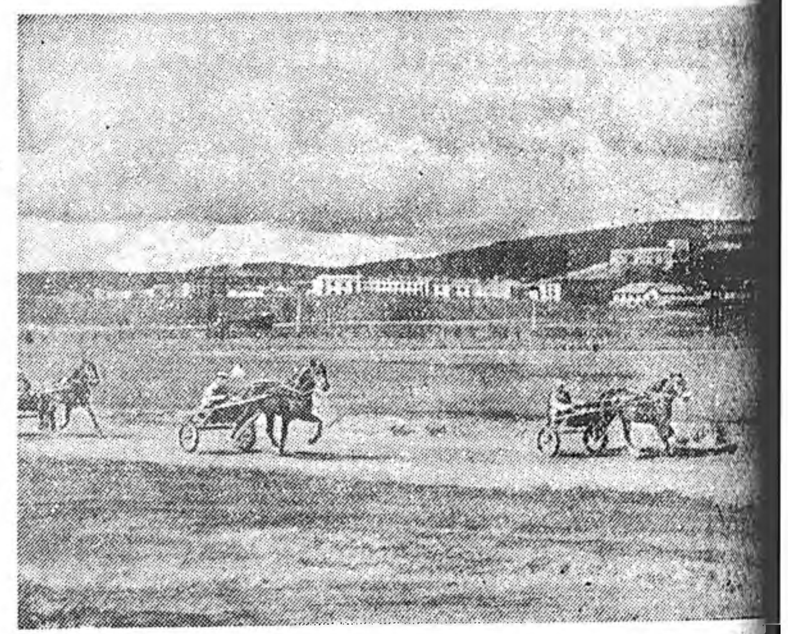
СССР-эй хүдөө ажахы тухай американска газетэ бэшэбэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 8. (ТАСС). Американска хүдөө ажахын делегациин составта Советскэ Союз ошоhон тухайгаа өөрынгөө газетын редактор Лорен Сот гэгшын хэдэн статьянуудые «Де-Мойн-Реджистер» газетэ тунхаглаба. «Хүдөө ажахын үйлэдбэриие ехэ болгохо угаа ехэ арга боломжонууд СССР-тэ бии. Ородууд дэлхэйн ямаршье орондо орходоо эрхим hайн газараар баян байна... Тэндэ ябахадаа хараhан юумэнүүдhээ бидэнэй тобшолол хэхэ болоо hаа, ороohото культурануудай тарилгын талмайе үргэдхэхэ ба малай тоо толгойе олошоруулха түсэбүүд амжалтатай байха гээшэ ха» гэжэ Сот бэшэнэ.

Сот хадаа советскэ арадай урда табигдаhан зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ тус арадай нягта жагсаалтай байhаниие хэдэн дахин тэмдэглээд, «коммунистическэ идеологи баримталха ябадал 100 процент шахуу болоно» гэжэ тэмдэглэбэ. Холбоото Штадууд саашадаа иимэ ябалсалгые дэмжээ hаа, ехэ юумэ оложо абаха гэжэ Сот мэдүүлээ.

Нерудэ Индиин дээдэ орден барюулагдаба

ДЕЛИ, сентябриин 8. (ТАСС). Үсэгэлдэр Индиин Республикын президент Прасад индийскэ правительствые толгойлогшо Нерудэ «Бхарат Ратна» гэжэ Индиин дээдэ орден барюулба. Неру хадаа Советскэ Союзаар ба Европын бусад оронуудаар ябаhанайнгаа hүүлээр энэ орденоор шагнагдаhан юм. Президент хадаа мүн шагнагдаhан бусад хүнүүдтэ, тэрэ тоодо мэдээжэ ниитын ажал-ябуулагша Рамешвари Нерудэ орденуудые барюулаа.

Амаралтын үдэр Улан-Удын ипподром дээрэ.

Л. Хайдуро[в]

„Улаан Далахай“ колхоздо

ҮБhЭ ХУРЯАХА ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭБЭ

Закаменай аймагай Утаата-Далахайн сомоной «Улаан Далахай» колхозой гэшүүд КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, үбhэ хуряалгые эмхитэйгээр ябуулжа байна. Тус колхоз үбhэ хуряаха түсэбөө дүүргэбэшье, энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhээр. Н. Цыренов, З. Гомбоев, Д. Болдонов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг үбhэ хуряалгын түрүү звенонууд даалгабарита хүдэлмэреэ хамагhаа урид дүүргээ. Колхознигууд Х. Будаева, В. Цыденов, Ц. Базаров, Д. Гармаева гэгшэд даалгабаряа хододоо үлүүлэн, hайн шанартайгаар дүүргэнэ.

ШЭНЭ ГАЗАР ХАХАЛНА

Колхоз энэ жэлдэ 60 гаран гектар шэнэ газар хахалаа. Энэ газар дээрээ ерэхэ жэлдэ тэжээлэй [...]нуудые тарижа, ниитын [...] шэмэтэ тэжээлээр хангах[а]

КОЛХОЗОЙ ТҮР[...] hААЛИШАД

Тус колхозой hаалиша[д] hү ехээр hаахын түлөө [...] социалистическэ мүрысөө[н] Цыренова, Ринчин-Ханд[а]ва, Лайжит Жигжитова г[...] рүү hуури эзэлбэ. Тэдэнэр [...] туршада үнеэн бүриhөө [...] литр hү hаагаа.

ГҮРЭНТЭЕЭ ТОО[...]

Колхоз энэ жэлдэ уял[...] 150.000 литр hү тушаах[а] үни дүүргээд, 7000 гара[н] бэлэдхэлэй дээшэлүүлэгд[...] гээр гүрэндэ тушааhан б[...]

Б. [...]

Выставкэдэ Москва ошожо ерэ[бэ]

Эд бараанай эрьесын, хүдөө ажахын продукт бэлэдхэлгын түсэбые саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг, мүн бусад даалгабаринуудаа амжалтатайгаар бэелүүлhэн потребкооперациин 10 түрүүшүүл Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ ошожо ерэбэ. Тэдэнэй дунда Сэлэнгын аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ В. И. Павлов, Хэжэнгын аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ Ж. Ц. Жамсаранов, Ториин аймагай Дээдэ-Ториин сельпогой бэлэдхэлшэ нүхэр Балданов, Баргажанай аймагай Суво-Баянгольско сельпогой түрүүлэгшэ Терентьев ба бусад Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ Москва ошожо ерээ.

Выставкэдэ ошожо ерэhэн 64 наhатай Балданов иигэжэ омогорхон хөөрэнэ:

—Манай ороной га[...] туйлалтанууд тухай би энэ[...] гансахан газетэhээ уншаж[а] байгаа hаа, мүнөө өөр[...] дөөр хаража ерээб. Би со[...] раинада ургуулагдадаг ба[...] са, таряа, овощь, жэмэс, [...] хозуудай үсхэбэрилдэг га[...] хатарша моридые, К[...] ноohо ехэтэ хонидые; ман[...] мышленностиин үйлэдбэри[...] техникые hонирхон хараа[...] гай гоё гоё газарнуудаа[р] Кремльдэ орооб. Бидэ ош[...] дээ самолёдоор ниидээб [...] хүрэтэрөө тиимэ зохид, [...] ябадаг транспортаар ябаж[а] гүйб. Манай Эхэ ороной [...] ехэл байна даа!

Д. Ко[...]

Шэнэ hургуулида hуранабди

Жэл ерэхэ бүри түрэл республика доторнай дунда ба дээдэ hургуулинуудай тоо улам олошорно. Мүнөө жэлдэ Ториин аймагай Үлэгчэн гэжэ нютагта бурят дунда hургуули нээгдэжэ, hуралсалай занятинууд эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ байна. Парти, правительствынгаа энэ анхарал оролдолгые харюулхын түлөө эрхим hайнаар эрдэмдэ [...] гэжэ тус hургуулиин [...] үгэеэ үгэнэ.

Д. Дугаров, [...]
дунда hургуулиин [...]

Редактор[...]
О. ГОМ[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора—32-74. отв секретаря — 27-37. партийной жизни, сельского хозяйства —47-59. пропаганды и переводов – культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67. бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00560 Типография министерства Культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №